

Prognoza oddziaływania na środowisko dla Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023

Wykonawca:
Zakład Analiz Środowiskowych
Eko-precyzja Czupryn Paweł

Horyniec Zdrój 2016

Spis treści:

1. Wstęp.....	3
1.1. Podstawy prawne opracowania prognozy	3
1.2. Cel prognozy.....	4
1.3. Zakres prognozy	4
1.4. Metodologia wykonania prognozy	5
2. Główne założenia Programu Ochrony Środowiska	6
2.1. Dokumenty nadrzędne i cele.....	7
2.1.1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności	7
2.1.2. Strategia Rozwoju Kraju 2020	8
2.1.3. Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”.....	9
2.1.4. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”	10
2.1.5. Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)	11
2.1.6. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020	11
2.1.7. Strategia „Sprawne Państwo 2020”	13
2.1.8. Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022.....	13
2.1.9. Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie	14
2.1.10. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020.....	15
2.1.11. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	15
2.1.12. Polityka energetyczna Polski do 2030 roku.....	15
3. Założenia alternatywne.....	17
4. Charakterystyka gminy	17
4.1 Położenie.....	17
4.2 Demografia	19
4.3 Warunki klimatyczne	20
5. Ocena stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem.....	21
5.1. Wody	21
5.1.1. Wody powierzchniowe i podziemne	21
5.2. Powietrze	26
5.3. Ochrona przyrody	29
Formy ochrony przyrody.....	29
5.4. Gleby	33
5.5. Hałas	34
5.6. Pola elektromagnetyczne.....	37
5.7 Gospodarka odpadami.....	39
5.7.1. Regiony Gospodarki Odpadami.....	40
6. Główne problemy ochrony środowiska	42
7. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu	43
8. Ocena stopnia zgodności postanowień Programu z przepisami dotyczącymi form ochrony przyrody.....	44
9. Oddziaływanie na środowisko realizacji POŚ	47
10. Zapobieganie i ograniczanie ujemnych oddziaływań na środowisko.....	50
11. Oddziaływania transgraniczne	52
12. Monitoring	52
13. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	54
14. Podsumowanie.....	56
Załącznik nr 1	58

Spis rysunków:

Rysunek 1. Gmina Horyniec-Zdrój na tle powiatu.....	18
Rysunek 2. Rozmieszczenie stref A, B i C ochrony uzdrowskiej w gminie Horyniec-Zdrój.....	19
Rysunek 3. Obszar Gminy Horyniec-Zdrój w układzie hydrograficznym.	22
Rysunek 4. Podział województwa podkarpackiego na strefy ochrony powietrza.	27
Rysunek 5. Pomiary poziomów pól elektromagnetycznych na terenie województwa podkarpackiego w roku 2014.....	38
Rysunek 6. Pomiary poziomów pól elektromagnetycznych na terenie powiatu lubaczowskiego (stan na rok 2014).....	39
Rysunek 7. Podział województwa podkarpackiego na regiony gospodarki odpadami.	41

Spis tabel:

Tabela 1. Dane demograficzne (stan na 31.XII.2014r.)	20
Tabela 2. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza.....	28
Tabela 3. Wynikowe klasy strefy podkarpackiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2014 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.	29
Tabela 4. Wynikowe klasy strefy podkarpackiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2014 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.	29
Tabela 5. Użytkowanie powierzchni ziemi na terenie gminy Horyniec-Zdrój (stan na rok 2010).....	34
Tabela 6. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu.....	35
Tabela 7. Wyniki pomiarów hałasu komunikacyjnego na terenie miejscowości Horyniec-Zdrój (stan na rok 2008).....	36
Tabela 8. Wyznaczone wskaźniki służące do oceny wdrażania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023.....	52

1. Wstęp

Zgodnie z art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013r. poz. 1235 z późn. zm.) *przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty (...) polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, ustalające ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (...), a także w przypadku wprowadzania zmian do przyjętych dokumentów (art. 50).*

W celu przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023*, organ administracji publicznej – Wójt Gminy Horyniec-Zdrój, na podstawie zapisu art. 51 ust. 1 w/w ustawy, został zobowiązany do sporządzenia Prognozy oddziaływania na środowisko projektu programu.

1.1. Podstawy prawne opracowania prognozy

Podstawy formalno – prawne opracowania prognozy oddziaływania na środowisko projektu *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023* stanowi:

- Ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013r. poz. 1235 z późn. zm.).

Zakres opracowania prognozy został zaopiniowany zgodnie z art. 57 i 58 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013r. poz. 1235 z późn. zm.) przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektora Sanitarny w Rzeszowie.

1.2. Cel prognozy

Głównym celem prognozy jest ustalenie, czy zapisy projektu *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2016 z perspektywą na lata 2020-2023* nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego, a względy ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju są rozważane na równi z innymi celami i priorytetami. Prognoza ma za zadanie także ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych, spowodowanych realizacją postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

Należy podkreślić, iż podlegający ocenie dokument *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023*, jest w swym założeniu dokumentem ogólnym, a niniejsza ocena oddziaływania na środowisko może mieć jedynie charakter jakościowy.

1.3. Zakres prognozy

Zakres prognozy powinien być zgodny z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013r. poz. 1235 z późn. zm.).

Prognoza oddziaływania na środowisko zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

Prognoza ponadto określa i analizuje:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,

- zwierzęta,
- rośliny,
- formy ochrony przyrody,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne,
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

1.4. Metodologia wykonania prognozy

Prognoza oddziaływania na środowisko dla *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023* została sporządzona zgodnie z wymaganym zakresem w myśl art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013r. poz. 1235 z późn. zm.).

W opracowaniu wykorzystano także:

- Długookresową Strategię Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności,
- Strategię Rozwoju Kraju 2020,
- Strategię „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”,
- Strategię innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”,
- Strategię rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku),
- Strategię zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020,
- Strategię „Sprawne Państwo 2020”,
- Strategię rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022,
- Krajową strategię rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie,
- Strategię Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020,
- Strategię Rozwoju Kapitału Społecznego 2020,
- Politykę energetyczną Polski do 2030 roku,
- Strategię Rozwoju: Podkarpackie 2020;

W załączniku nr 1 przeprowadzono analizę i ocenę oddziaływania dla *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023* posługując się tabelą przedstawiającą następujące typy oddziaływania na środowisko:

- bezpośrednie,
- pośrednie,
- wtórne,
- pozytywne,

- negatywne,
- skumulowane,
- krótkoterminowe,
- długoterminowe,
- stałe,
- chwilowe.

na następujące elementy środowiska:

- różnorodność biologiczna,
- ludzie,
- rośliny,
- zwierzęta,
- formy ochrony przyrody,
- powietrze,
- wodę,
- powierzchnia ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki.

W celu analizy wpływu realizacji Programu na środowisko posłużono się metodą macierzy interakcji.

2. Główne założenia Programu Ochrony Środowiska

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023 jest podstawowym narzędziem prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie gminy. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, sporządzenie programu doprowadzi do poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

Opracowanie jakim jest *Program Ochrony Środowiska* określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Podczas tworzenia dokumentu, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie poszczególnych zagadnień. Niniejsze opracowanie zawiera między innymi rozpoznanie aktualnego stanu środowiska w gminie, przedstawia propozycje oraz opis zadań, które niezbędne są do kompleksowego rozwiązania problemów związanych z ochroną środowiska.

Przedmiotowy dokument wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochronę i rozwój jego walorów oraz racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska z uwzględnieniem konieczności jego ochrony. Stan

docelowy w tym zakresie nakreśla *Program Ochrony Środowiska*, a ocenę efektów jego realizacji, zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska, dokonuje się okresowo, co 2 lata.

Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w gminie w odniesieniu m.in. do gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, ochrony powierzchni ziemi i gleb, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym, ochrony przyrody, edukacji ekologicznej. W opracowaniu znajduje się ich charakterystyka, ocena stanu aktualnego oraz określenie stanu docelowego. Identyfikacja potrzeb gminy w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących przepisów prawnych, polega na sformułowaniu celów nadrzędnych oraz strategii ich realizacji. Na tej podstawie opracowywany jest plan operacyjny, przedstawiający listę przedsięwzięć jakie zostaną zrealizowane na terenie gminy do roku 2023.

2.1. Dokumenty nadrzędne i cele

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020 - 2023 zgodny jest z dokumentami wyższego szczebla, tj. dokumentami krajowymi oraz europejskimi.

Uwarunkowania wspólnotowe

Program Ochrony Środowiska powinien być tworzony w oparciu o politykę ochrony środowiska Unii Europejskiej oraz politykę ekologiczną państwa. Najważniejsze przepisy międzynarodowe dotyczące tego zagadnienia zostały już ujęte w polskim prawie, pod postacią ustaw i rozporządzeń, regulujących prawne aspekty ochrony środowiska.

Podstawę Wspólnotowej Polityki Ochrony Środowiska stanowi VII Program Działań na Rzecz Ochrony Środowiska (7th European Action Plan, w skrócie EAP). Wskazuje on na konieczność zastosowania strategicznego podejścia do problemów środowiskowych. Takie podejście powinno wykorzystywać różne środki oraz instrumenty, aby regulować działania podejmowane przez przedsiębiorców, konsumentów, polityków i obywateli.

Plan wyznacza pięć priorytetowych kierunków działań strategicznych:

- poprawę wdrażania istniejącego prawodawstwa,
- uwzględnianie zagadnień dotyczących środowiska w innych politykach,
- współpracę z rynkami,
- angażowanie obywateli i zmienianie ich zachowania,
- uwzględnianie zagadnień dotyczących środowiska w decyzjach w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego.

Zgodność celów, zawartych w VI Europejskim Programie Działań na Rzecz Ochrony Środowiska, została osiągnięta poprzez ich szczegółową analizę oraz dopasowanie do lokalnych potrzeb gminy.

2.1.1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

1. Cel 7: „Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska”:

- a) Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne;
 - b) Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych;
 - c) Kierunek interwencji – Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce;
 - d) Kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii;
 - e) Kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki;
 - f) Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.
2. Cel 8: „Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych”:
- a) Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach;
 - b) Kierunek interwencji – Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta;
 - c) Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich;
 - d) Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast.
3. Cel 9: „Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski”:
- a) Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitarnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

2.1.2. Strategia Rozwoju Kraju 2020

1. Obszar strategiczny I Sprawne i efektywne państwo:
- a) Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem
 - Priorytetowy kierunek interwencji I.1.5 – Zapewnienie ładu przestrzennego;
 - b) Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela
 - Priorytetowy kierunek interwencji I.3.3. – Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela.
2. Obszar strategiczny II Konkurencyjna gospodarka
- a) Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki
 - Priorytetowy kierunek interwencji II.2.3. – Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego;
 - b) Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych
 - Priorytetowy kierunek interwencji II.5.2. – Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych;

c) Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

- Priorytetowy kierunek interwencji II.6.1. – Racjonalne gospodarowanie zasobami;
- Priorytetowy kierunek interwencji II.6.2. – Poprawa efektywności energetycznej;
- Priorytetowy kierunek interwencji II.6.3. – Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii;
- Priorytetowy kierunek interwencji II.6.4. – Poprawa stanu środowiska;
- Priorytetowy kierunek interwencji II.6.5. – Adaptacja do zmian klimatu.

d) Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu

- Priorytetowy kierunek interwencji II.7.1. – Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym;
- Priorytetowy kierunek interwencji II.7.2. – Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych;
- Priorytetowy kierunek interwencji II.7.3. – Udrożnienie obszarów miejskich.

3. Obszar strategiczny III Spójność społeczna i terytorialna

a) Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych

- Priorytetowy kierunek interwencji III.2.1. – Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych;

b) Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

- Priorytetowy kierunek interwencji III.3.1. – Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach;
- Priorytetowy kierunek interwencji III.3.2. – Wzmacnianie ośrodków wojewódzkich;
- Priorytetowy kierunek interwencji III.3.3. – Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich;
- Priorytetowy kierunek interwencji III.3.4. – Zwiększenie spójności terytorialnej.

2.1.3. Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”

1. Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska

- a) Kierunek interwencji 1.1. – Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin;
- b) Kierunek interwencji 1.2. – Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody;
- c) Kierunek interwencji 1.3. – Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna;
- d) Kierunek interwencji 1.4. – Uporządkowanie zarządzania przestrzenią,

2. Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię
 - a) Kierunek interwencji 2.1. – Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii;
 - b) Kierunek interwencji 2.2. – Poprawa efektywności energetycznej;
 - c) Kierunek interwencji 2.6. – Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii;
 - d) Kierunek interwencji 2.7. – Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich;
 - e) Kierunek interwencji 2.8. – Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne.
3. Cel 3. Poprawa stanu środowiska
 - a) Kierunek interwencji 3.1. – Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki;
 - b) Kierunek interwencji 3.2. – Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne;
 - c) Kierunek interwencji 3.3. – Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki;
 - d) Kierunek interwencji 3.4. – Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych;
 - e) Kierunek interwencji 3.5. – Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

2.1.4. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”

1. Cel 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki
 - a) Kierunek działań 1.2. – Koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych:
 - Działanie 1.2.3. – Identyfikacja i wspieranie rozwoju obszarów i technologii o największym potencjale wzrostu;
 - Działanie 1.2.4. – Wspieranie różnych form innowacji;
 - Działanie 1.2.5. – Wspieranie transferu wiedzy i wdrażania nowych/nowoczesnych technologii w gospodarce (w tym technologii środowiskowych);
 - b) Kierunek działań 1.3. – Uproszczenie, zapewnienie spójności i przejrzystości systemu danin publicznych mające na względzie potrzeby efektywnej i innowacyjnej gospodarki
 - Działanie 1.3.2. – Eliminacja szkodliwych subsydiów i racjonalizacja ulg podatkowych.
2. Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców
 - a) Kierunek działań 3.1. – Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę”, zwłaszcza ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki
 - Działanie 3.1.1. – Tworzenie warunków dla rozwoju zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej;

- Działanie 3.1.2. – Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu;
- Działanie 3.1.3. – Wspieranie potencjału badawczego oraz eksportowego w zakresie technologii środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem niskoemisyjnych technologii węglowych (CTW);
- Działanie 3.1.4. – Promowanie przedsiębiorczości typu „business & biodiversity”, w szczególności na obszarach zagrożonych peryferyjnością;
- b) Kierunek działań 3.2. – Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia
 - Działanie 3.2.1. – Poprawa efektywności energetycznej i materiałowej przedsięwzięć architektoniczno-budowlanych oraz istniejących zasobów;
 - Działanie 3.2.2. – Stosowanie zasad zrównoważonej architektury.

2.1.5. Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)

1. Cel strategiczny 1. - Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego
 - a) Cel szczegółowy 1. – Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej;
 - b) Cel szczegółowy 4. – Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

2.1.6. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020

1. Cel szczegółowy 2: Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej
 - a) Priorytet 2.1. – Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich
 - Kierunek interwencji 2.1.1. – Modernizacja sieci przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej;
 - Kierunek interwencji 2.1.2. – Dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej;
 - Kierunek interwencji 2.1.3. – Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i sieci wodociągowej;
 - Kierunek interwencji 2.1.4. – Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków;
 - Kierunek interwencji 2.1.5. – Rozwój systemów zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów;
 - Kierunek interwencji 2.1.6. – Rozbudowa sieci przesyłowej i dystrybucyjnej gazu ziemnego;
 - Priorytet 2.2. – Rozwój infrastruktury transportowej gwarantującej dostępność transportową obszarów wiejskich;
 - Kierunek interwencji 2.2.1. – Rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury drogowej i kolejowej;
 - Kierunek interwencji 2.2.2. – Tworzenie powiązań lokalnej sieci drogowej z siecią dróg regionalnych, krajowych, ekspresowych i autostrad;
 - Kierunek interwencji 2.2.3. – Tworzenie infrastruktury węzłów przesiadkowych, transportu kołowego i kolejowego;

- b) Priorytet 2.5. Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa na obszarach wiejskich
- Kierunek interwencji 2.5.1. – Rozwój infrastruktury wodno-melioracyjnej i innej łagodzącej zagrożenia naturalne.
2. Cel szczegółowy 3: Bezpieczeństwo żywnościowe
- a) Priorytet 3.2. – Wytwarzanie wysokiej jakości, bezpiecznych dla konsumentów produktów rolno-spożywczych:
- Kierunek interwencji 3.2.2. – Wsparcie wytwarzania wysokiej jakości produktów rolno-spożywczych, w tym produktów wytwarzanych metodami integrowanymi, ekologicznymi oraz tradycyjnymi metodami produkcji z lokalnych surowców i zasobów oraz produktów rybnych;
- b) Priorytet 3.4. – Podnoszenie świadomości i wiedzy producentów oraz konsumentów w zakresie produkcji rolno-spożywczej i zasad żywienia:
- Kierunek interwencji 3.4.3. – Wsparcie działalności innowacyjnej ukierunkowanej na zmiany wzorców produkcji i konsumpcji.
3. Cel szczegółowy 5: Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich
- a) Priorytet 5.1. – Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich
- Kierunek interwencji 5.1.1. – Ochrona różnorodności biologicznej, w tym unikalnych ekosystemów oraz flory i fauny związanych z gospodarką rolną i rybacką;
 - Kierunek interwencji 5.1.2. – Ochrona jakości wód, w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin;
 - Kierunek interwencji 5.1.3. – Racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa oraz zwiększanie retencji wodnej;
 - Kierunek interwencji 5.1.4. – Ochrona gleb przed erozją, zakwaszeniem, spadkiem zawartości materii organicznej i zanieczyszczeniem metalami ciężkimi,
 - Kierunek interwencji 5.1.5. – Rozwój wiedzy w zakresie ochrony środowiska rolniczego i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich i jej upowszechnianie.
- b) Priorytet 5.2.- Kształtowanie przestrzeni wiejskiej z uwzględnieniem ochrony krajobrazu i ładu przestrzennego
- Kierunek interwencji 5.2.1. – Zachowanie unikalnych form krajobrazu rolniczego;
 - Kierunek interwencji 5.2.2. – Właściwe planowanie przestrzenne;
 - Kierunek interwencji 5.2.3. – Racjonalna gospodarka gruntami;
- c) Priorytet 5.3. – Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom (mitygacji)
- Kierunek interwencji 5.3.1. – Adaptacja produkcji rolnej i rybackiej do zmian klimatu;
 - Kierunek interwencji 5.3.2. – Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w rolnictwie i całym łańcuchu rolno-żywnościowym;
 - Kierunek interwencji 5.3.3. – Zwiększenie sekwestracji węgla w glebie i biomase wytwarzanej w rolnictwie;
 - Kierunek interwencji 5.3.4. – Badania w zakresie wzajemnego oddziaływania rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa na zmiany klimatu;

- Kierunek interwencji 5.3.5. – Upowszechnianie wiedzy w zakresie praktyk przyjaznych klimatowi wśród konsumentów i producentów rolno-spożywczych.
- d) Priorytet 5.4. Zrównoważona gospodarka leśna i łowiecka na obszarach wiejskich
 - Kierunek interwencji 5.4.1. – Racjonalne zwiększenie zasobów leśnych;
 - Kierunek interwencji 5.4.2. – Odbudowa drzewostanów po zniszczeniach spowodowanych katastrofami naturalnymi;
 - Kierunek interwencji 5.4.3 – Zrównoważona gospodarka łowiecka służąca ochronie środowiska oraz rozwojowi rolnictwa i rybactwa;
 - Kierunek interwencji 5.4.4. – Wzmacnianie publicznych funkcji lasów;
- e) Priorytet 5.5. - Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich:
 - Kierunek interwencji 5.5.1. – Racjonalne wykorzystanie rolniczej i rybackiej przestrzeni produkcyjnej do produkcji energii ze źródeł odnawialnych;
 - Kierunek interwencji 5.5.2. – Zwiększenie dostępności cenowej i upowszechnienie rozwiązań w zakresie odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców obszarów wiejskich.

2.1.7. Strategia „Sprawne Państwo 2020”

1. Cel 3: Skuteczne zarządzanie i koordynacja działań rozwojowych

- a) Kierunek interwencji 3.2. – Skuteczny system zarządzania rozwojem kraju
 - Przedsięwzięcie 3.2.1. – Wprowadzenie mechanizmów zapewniających spójność programowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego;
 - Przedsięwzięcie 3.2.2. – Zapewnienie ładu przestrzennego;
 - Przedsięwzięcie 3.2.3. – Wspieranie rozwoju wykorzystania informacji przestrzennej z wykorzystaniem technologii cyfrowych.

2. Cel 5: Efektywne świadczenie usług publicznych

- a) Kierunek interwencji 5.2. – Ochrona praw i interesów konsumentów
 - Przedsięwzięcie 5.2.3. – Wzrost świadomości uczestników obrotu o przysługujących konsumentom prawach oraz stymulacja aktywności konsumenckiej w obszarze ochrony tych praw.
- b) Kierunek interwencji 5.5. – Standaryzacja i zarządzanie usługami publicznymi, ze szczególnym uwzględnieniem technologii cyfrowych
 - Przedsięwzięcie 5.5.2. – Nowoczesne zarządzanie usługami publicznymi.

3. Cel 7: Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego

- a) Kierunek interwencji 7.5. – Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego
 - Przedsięwzięcie 7.5.1. – Usprawnienie działania struktur zarządzania kryzysowego.

2.1.8. Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022

1. Cel 3: Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego

- a) Priorytet 3.1. – Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej
 - Kierunek interwencji 3.1.3. – Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania energetyki jądrowej w Polsce.
- 2. Cel 4: Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa
 - a) Priorytet 4.1. – Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i bezpieczeństwa narodowego
 - Kierunek interwencji 4.1.1. – Wzmocnienie relacji między rozwojem regionalnym kraju a polityką obronną;
 - Kierunek interwencji 4.1.2. – Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa;
 - Kierunek interwencji 4.1.3. – Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa;
 - Kierunek interwencji 4.1.4. – Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.

2.1.9. Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie

- 1. Cel 1: Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów
 - a) Kierunek działań 1.1. – Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych
 - Działanie 1.1.1. – Warszawa – stolica państwa;
 - Działanie 1.1.2. – Pozostałe ośrodki wojewódzkie.
 - b) Kierunek działań 1.2. – Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji na obszary poza ośrodkami wojewódzkimi
 - Działanie 1.2.1. – Zwiększanie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów;
 - Działanie 1.2.2. – Wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych;
 - Działanie 1.2.3. – Pełniejsze wykorzystanie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich;
 - Kierunek działań 1.3. – Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne;
 - Działanie 1.3.5. – Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne;
 - Działanie 1.3.6. – Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego.
- 2. Cel 2: Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych
 - a) Kierunek działań 2.2. – Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe
 - Działanie 2.2.3. – Zwiększanie dostępności i jakości usług komunikacyjnych;
 - Działanie 2.2.4. – Usługi komunalne i związane z ochroną środowiska;
 - b) Kierunek działań 2.3. – Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze;

- c) Kierunek działań 2.4. – Przewycięzanie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE;
- d) Kierunek działań 2.5. – Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności.

2.1.10. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

1. Cel szczegółowy 4: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej

- a) Kierunek interwencji – kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję zdrowia, edukację zdrowotną oraz prośrodowiskową oraz działania wspierające dostęp do zdrowej i bezpiecznej żywności.

2.1.11. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

1. Cel szczegółowy 4: Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego

- a) Priorytet Strategii 4.1. – Wzmocnienie roli kultury w budowaniu spójności społecznej
 - Kierunek działań 4.1.2. – Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz krajobrazu,

2.1.12. Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

1. Kierunek – poprawa efektywności energetycznej

- a) Cel główny – dążenie do utrzymania zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną;
- b) Cel główny – konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15.

2. Kierunek – wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii

- a) Cel główny – racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla, znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- b) Cel główny – zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego.

3. Kierunek – wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła

- a) Cel główny – zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii.

4. Kierunek – dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej

- a) Cel główny – przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem

wysokiej kultury bezpieczeństwa jądowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądowych.

5. Kierunek – rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw

- a) Cel główny – wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych;
- b) Cel główny – osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji;
- c) Cel główny – ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną;
- d) Cel główny – wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa;
- e) Cel główny – zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach.

6. Kierunek – rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii

- a) Cel główny – zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen.

7. Kierunek – ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko

- a) Cel główny – ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego;
- b) Cel główny – ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych;
- c) Cel główny – ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych;
- d) Cel główny – minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszerze wykorzystanie ich w gospodarce;
- e) Cel główny – zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

3. Założenia alternatywne

Art. 51, ust. 2, pkt. 3b ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013r. poz. 1235 z późn. zm.) nakłada obowiązek przedstawienia rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

W przypadku opracowywania *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023*, rozwiązaniem alternatywnym jest brak realizacji Programu.

Wszystkie działania zaproponowane do realizacji w ramach *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023* z założenia mają na celu poprawę stanu środowiska na terenie gminy i tym samym będą pozytywnie wpływać na zdrowie człowieka. W związku z ciągłym rozwojem gospodarczym regionu, wzrostem inwestycji przemysłowych i poziomu konsumpcji brak realizacji programu prowadzić będzie do pogorszenia wszystkich elementów środowiska.

4. Charakterystyka gminy

4.1 Położenie

Horyniec-Zdrój położony jest na północno-wschodnim krańcu województwa podkarpackiego, w powiecie lubaczowskim, w odległości około 20 km na północny wschód od tego miasta. Horyniec-Zdrój jest wsią stosunkowo dużą, uzdrowiskiem i ośrodkiem gminy, przestrzennie bardzo rozległą, posiadającą znaczące walory rekreacyjno-wypoczynkowe. Uzdrowisko w Horyńcu-Zdroju funkcjonujące już od ponad stu lat dysponuje zasobnymi źródłami niezwykle cennych wód mineralnych i złożem borowiny, największym w Polsce. Mimo tych niezaprzeczalnych walorów Horyniec-Zdrój jest ciągle jeszcze niedostatecznie znany i doceniany jako uzdrowisko. Miejscowość położona z dala od wielkich i tłocznych aglomeracji oraz ruchliwych szlaków komunikacyjnych jest cicha i spokojna. Korzystając z uzdrawiającej mocy miejscowych źródeł mineralnych i borowiny można się delektować przyjaznym klimatem, czystym powietrzem i pięknem okolicznego krajobrazu.

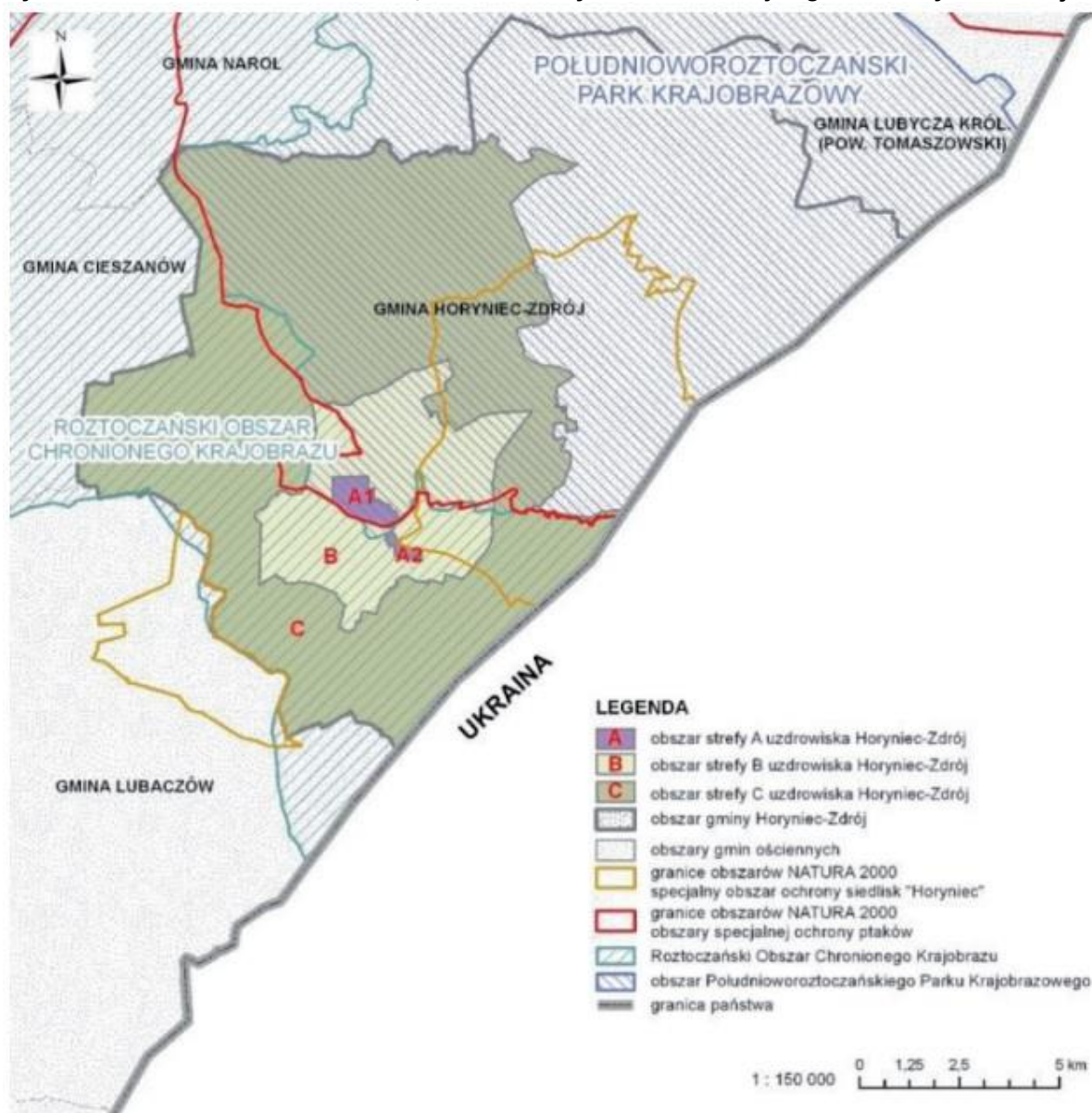
Rysunek 1. Gmina Horyniec-Zdrój na tle powiatu

Źródło: www.osp.org.pl

Gmina Horyniec została utworzona 1 stycznia 1973 r. W roku 1976 miejscowość Horyniec uzyskała status uzdrowiska. W styczniu 2002 r. nazwa gminy Horyniec została zmieniona na Gminę Horyniec-Zdrój. Gmina posiada aktualny status uzdrowiska, który został ustanowiony, uchwałą Rady Gminy Horyniec-Zdrój Nr XXX/197/09 z dnia 14.10.2009 r. i obowiązuje w granicach administracyjnych gminy. Lecznice właściwości horynieckich źródeł siarczkowych znane były od dawna. Udokumentowane początki uzdrowiska to jednak dopiero koniec XIX w., kiedy to Aleksander Franciszek Oskar Poniński urządził pierwszy, prymitywny zakład kąpielowy. Gospodarka terenami w gminie Horyniec-Zdrój jest prowadzona z uwzględnieniem zasad ustalonych dla stref A, B i C ochrony uzdrowiskowej. Zasady te zostały ustalone w celu ochrony czynników leczniczych i naturalnych surowców leczniczych, walorów środowiska i urządzeń uzdrowiskowych. Na rys. 3.2.1. pokazano rozmieszczenie stref A, B i C ochrony uzdrowiskowej w gminie Horyniec-Zdrój na tle obszarów chronionych.

Rysunek 2. Rozmieszczenie stref A, B i C ochrony uzdrowiskowej w gminie Horyniec-Zdrój.

źródło: WIOŚ Rzeszów.

4.2 Demografia

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego z 2014 roku liczba ludności w Gminie Horyniec-Zdrój wynosiła 4915 osób, z czego 2448 stanowili mężczyźni, a 2467 kobiety. Szczegółowe informacje na temat demografii zostały zamieszczone w poniższej tabeli.

Tabela 1. Dane demograficzne (stan na 31.XII.2014r.)

Parametr	Jednostka miary	Wartość
Ludność według miejsca zameldowania		
Liczba ludności (ogółem)	osoba	4915
Liczba kobiet	osoba	2467
Liczba mężczyzn	osoba	2448
Wskaźnik modułu gminnego		
Gęstość zaludnienia	ilość osób / km ²	24
Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem		
W wieku przedprodukcyjnym	%	17,1
W wieku produkcyjnym	%	63,6
W wieku poprodukcyjnym	%	19,3

Informacje na temat wielkości bezrobocia na terenie Gminy Horyniec-Zdrój zestawione zostały w poniższej tabeli.

4.3 Warunki klimatyczne

Gmina Horyniec-Zdrój leży na pograniczu dwu krain klimatycznych: regionu Wyżyny Lubelskiej obejmującej Roztocze i subregionu Kotliny Sandomierskiej obejmującej tereny Płaskowyżu Tarnogrodzkiego. Pomiędzy klimatami obu krain nie ma znaczniejszych różnic. Klimat tej części Roztocza pozostający pod wyraźnym wpływem oddziaływania wyżyn i bardzo odczuwalnych wpływów kontynentalnych, wyróżnia się nieco ostrzejszym klimatem, dłuższą i bardziej mroźną zimą, a dla równowagi także dłuższym i ciepłym latem. Charakteryzuje się on najniższą w kraju liczbą dni z układami niżowymi, najmniejszym zachmurzeniem i najdłuższym nasłonecznieniem. Największe nasłonecznienie w porze zimowej występuje w miesiącu lutym, zaś w porze letniej w okresie czerwiec - wrzesień. Na lato przypada przeciętnie 75 dni bezchmurnych. Średnia temperatura roku wynosi 7°C, lata 18,1°C, a zimy -4,2°C. Roczna suma opadów waha się w granicach 700 mm. Pokrywa śnieżna utrzymuje się stosunkowo długo - średnio 172 dni. Największa pokrywa przypada na styczeń - następnie na luty i grudzień - a w marcu utrzymuje się tylko przez 9 dni. W samym Horyńcu, w rejonie którego występuje lokalny mikroklimat, latem jest przeciętnie o jeden stopień chłodniej, natomiast w zimie o jeden stopień cieplej. Wiatry - dominują zachodnie, a następnie północno - zachodnie. Najmniej wiatrów przypada na kierunek północny i północno - wschodni. W rejonie Horyńca Zdroju występuje bardzo duża liczba ciszy - średnio 33%. Tereny lepiej nawietrzne znajdują się na odkrytych wzniesieniach - między lasami. W obrębie dolin ze względu na okresy dużej ciszy, występują mgły i dłuższe stagnacje powietrza chłodnego o znacznej wilgotności względnej.

Występujące w rejonie gminy warunki klimatyczne są szczególnie korzystne dla turystyki i wypoczynku. Powietrze jest tu czyste, nasycone dużą ilością tlenu produkowanego przez rozległe lasy. Przeważające w tych stronach drzewostany sosnowe wytwarzają tzw. fitoklimat, przesycony oparami olejków eterycznych, niezwykle cenny dla zdrowia. Dobry klimat jest jednym z atutów zdrowotnych Horyńca Zdroju.

5. Ocena stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Znaczące oddziaływania związane z realizacją Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023 mogą wystąpić w przypadku przedsięwzięć wymienionych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2010, nr 213, poz.1397 z późn. zm.). Potencjalne oddziaływania mogą mieć charakter liniowy, punktowy lub rozproszony i mogą wystąpić na obszarach, gdzie prowadzona będzie realizacja zadań inwestycyjnych. Zasięg oddziaływań jest trudny do określenia i wymaga indywidualnego podejścia dla każdej inwestycji.

W związku z brakiem szczegółowych analiz środowiskowych dla terenów, na których przewiduje się wystąpienie oddziaływań związanych z realizacją Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023, stan środowiska określa się dla obszaru Gminy Horyniec-Zdrój.

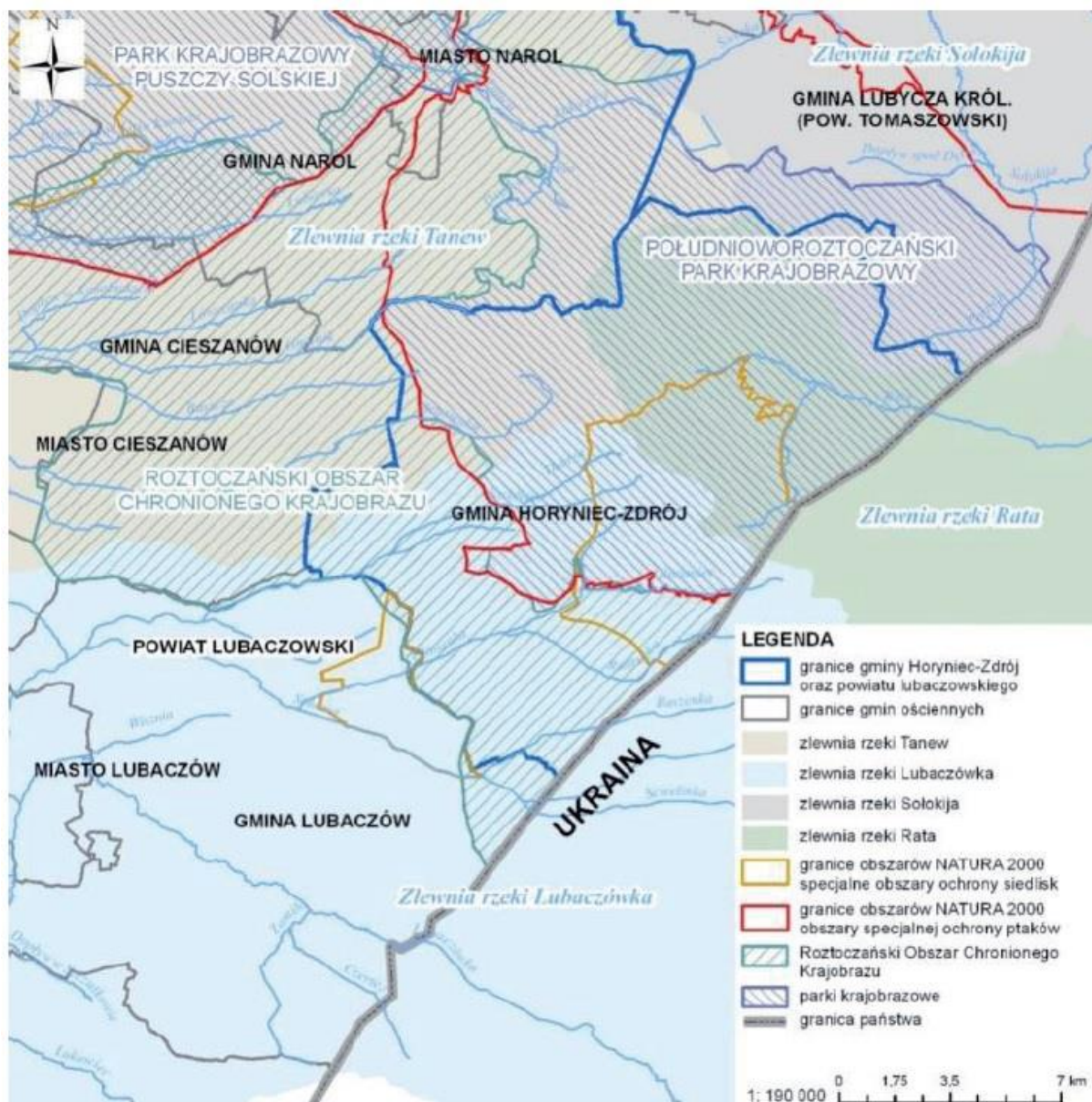
5.1. Wody

5.1.1. Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Obszar gminy Horyniec-Zdrój cechuje znikoma sieć wód powierzchniowych i okazjonalne występowanie źródeł naturalnych, niekiedy bardzo obfitych, typu wywierzyskowego. Pasma wzgórz Roztocza rozdzielają przeważnie suche doliny i wąwozy. Obszar gminy Horyniec-Zdrój należy do dorzecza górnej Wisły, w obrębie dwóch jednostek hydrograficznych Sanu i Bugu, które są oddalone od siebie o 40 km. Wody powierzchniowe gminy Horyniec-Zdrój to rzeki i potoki. Wielkość zasobów wód powierzchniowych jest niestabilna. Problemem jest też ich dyspozycyjność, która jest spowodowana zróżnicowanymi warunkami hydrologicznymi w kolejnych latach.

Rysunek 3. Obszar Gminy Horyniec-Zdrój w układzie hydrograficznym.

źródło: WIOŚ Rzeszów.

W granicach administracyjnych gminy Horyniec-Zdrój występują źródłowe odcinki dopływów rzeki Lubaczówki i Tanwi (dorzecze Sanu) i Raty (dorzecze Bugu). W dorzeczu Lubaczówki znajdują się rzeki Baszenka, Radrużka, Słotwina i Świdnica z dopływami Dublen i Nowiny, i potok Glinianiec. Rzeki i dopływy odwadniają południowo-wschodnią część gminy Horyniec-Zdrój. Do rzeki Tanwi uchodzi rzeka Wirowa z dopływem (rzeka Brusienka), która odwadnia północno-zachodnią część gminy Horyniec-Zdrój. Rzeka Rata, lewobrzeżny dopływ Bugu w strefie przygranicznej z Ukrainą, w rejonie Werchraty, odwadnia teren północno-wschodni gminy Horyniec-Zdrój.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez RZGW w Krakowie, na terenie omawianej gminy występują następujące Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP):

Nazwa JCWP: Sołotwa do Glinianki

Kod JCWP: PLRW2000162256469

Region wodny: Górna Wisła (2000GW)

Obszar dorzecza: Wisła (2000)

RZGW: Kraków (KR)

Status części wód: naturalna

Ocena stanu: zły

Ocena zagrożenia nieosiągnięcia celów RDW: niezagrożona

Derogacje: derogacje czasowe – brak

Scalona część wód (SCWP): GW0826

Nazwa JCWP: Świdnica

Kod JCWP: PLRW2000162256489

Region wodny: Górna Wisła (2000GW)

Obszar dorzecza: Wisła (2000)

RZGW: Kraków (KR)

Status części wód: naturalna

Ocena stanu: zły

Ocena zagrożenia nieosiągnięcia celów RDW: niezagrożona

Derogacje: derogacje czasowe – brak

Scalona część wód (SCWP): GW0826

Nazwa JCWP: Brusienka

Kod JCWP: PLRW200016228249

Region wodny: Górna Wisła (2000GW)

Obszar dorzecza: Wisła (2000)

RZGW: Kraków (KR)

Status części wód: naturalna

Ocena stanu: zły

Ocena zagrożenia nieosiągnięcia celów RDW: niezagrożona

Derogacje: derogacje czasowe – brak

Scalona część wód (SCWP): GW0836

Nazwa JCWP: Łowczanka

Kod JCWP: PLRW200017228269

Region wodny: Górna Wisła (2000GW)

Obszar dorzecza: Wisła (2000)

RZGW: Kraków (KR)

Status części wód: naturalna

Ocena stanu: dobry

Ocena zagrożenia nieosiągnięcia celów RDW: niezagrożona

Derogacje: derogacje czasowe – brak

Scalona część wód (SCWP): GW0836

Nazwa JCWP: Rata od źródeł do granic RP

Kod JCWP: PLRW20007266123

Region wodny: Górna Wisła (2000GW)

Obszar dorzecza: Wisła (2000)

RZGW: Kraków (KR)

Status części wód: naturalna

Ocena stanu: zły

Ocena zagrożenia nieosiągnięcia celów RDW: niezagrożona

Derogacje: derogacje czasowe – brak

Scalona część wód (SCWP): SW1401

Nazwa JCWP: Tanew do Łosinieckiego Potoku

Kod JCWP: PLRW20007228169

Region wodny: Górna Wisła (2000GW)

Obszar dorzecza: Wisła (2000)

RZGW: Kraków (KR)

Status części wód: naturalna

Ocena stanu: dobry

Ocena zagrożenia nieosiągnięcia celów RDW: niezagrożona

Derogacje: derogacje czasowe – brak

Scalona część wód (SCWP): GW0834

Nazwa JCWP: Sołokija od źródeł do granic RP

Kod JCWP: PLRW2000726614591

Region wodny: Górna Wisła (2000GW)

Obszar dorzecza: Wisła (2000)

RZGW: Kraków (KR)

Status części wód: naturalna

Ocena stanu: zły

Ocena zagrożenia nieosiągnięcia celów RDW: niezagrożona

Derogacje: derogacje czasowe – brak

Scalona część wód (SCWP): SW1402

Wymienione powyżej JCWP zgodnie z art. 4.1 Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW) oraz art. 38d pkt. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r., poz. 145) zostały wskazane jako naturalna część wód – dla tych części wód celem środowiskowym jest ochrona, poprawa oraz przywracanie stanu jednolitych części wód powierzchniowych tak, aby osiągnąć dobry stan tych wód.

Wody podziemne

Zasoby eksploatacyjne wód podziemnych, które mają znaczenie i nadają się do wykorzystania gospodarczego związane są z wielkimi jednostkami geologicznymi Roztocza i Zapadliska Przedkarpackiego. Zapadlisko Przedkarpackie jest niecką wypełnioną utworami mioceńskimi, na których zalegają utwory czwartorzędowe o różnej miąższości. Wody podziemne w brzeżnej strefie Zapadliska Przedkarpackiego, na styku z Roztoczem, są związane licznymi dyslokacjami, które tworzą próg wokół Zapadliska Przedkarpackiego. Z tego powodu występują w niektórych rejonach wody artezyjskie. Napięciom w warstwie wodonośnej w tym rejonie sprzyjają grube trzydzieści dwie serie utworów ilastych, słabo porowatych i mało przepuszczalnych, które występują w stropie warstwy wodonośnej. W brzeżnej strefie Zapadliska Przedkarpackiego występuje jeden poziom wód, który jest powiązany z utworami piaszczystymi. Poziom ten, serii gipsowo anhydrytowej, jest silnie zmineralizowany przez siarkowodór. Występowanie czwartorzędowych wód jest związane z

budową geologiczną podłoża. Miąższość czwartorzędu wynosi 10-20 m w części południowo zachodniej Zapadliska Przedkarpackiego i są to tereny najbardziej zasobne w wody gruntowe. Zwierciadło wody gruntowej występuje na głębokości od 0,8 m do 5,0 m p.p.t. w rejonie Świdnicy, na głębokości od 2,3 m do około 4,0 m p.p.t. w Polance Horynieckiej, w Podemszczyźnie na głębokości około 7,0 m p.p.t. i w obrębie Krzywego około 12,4 m p.p.t. W południowej części Horyńca- Zdroju wody gruntowe występują na głębokości od 2-6 m p.p.t. Na wysoczyznach miąższość czwartorzędu maleje do 4-6 m, a zwierciadło wody gruntowej występuje na głębokości 2-6 m p.p.t. (zlokalizowane w południowej części gminy Horyniec-Zdrój). Na Roztoczu wody podziemne występują zarówno w utworach kredowych, jak i w spoczywających na nich utworach trzeciorzędowych. Utwory kredowe należą do zasobnych w wodę. Najkorzystniejsze warunki wodonośne panują na głębokości 25-75 m p.p.t., a wydajność studzien waha się od kilku do 100 m³/h. Korzystne warunki hydrogeologiczne gminy Horyniec-Zdrój sprawiają, że Roztocze jest największym rezerwuarem wód podziemnych. Większość wód podziemnych występuje w utworach czwartorzędowych, w dalszej kolejności mają znaczenie wody trzeciorzędowe i kredowe. Wody z utworów kredowych i trzeciorzędowych występują jako słodkie i mineralne. Rejon występowania wód mineralnych związany jest z utworami gipsowo-anhydritowymi i są to wody typu siarczanowego. Występują jako wody typu artezyjskiego, czyli po nawierceniu wypływają samoczynnie. Rejon ich występowania to południowy wschód od Horyńca i wzdłuż strefy Zapadliska Przedkarpackiego na południowy zachód od linii wychodni łtów krakowiackich. Na obszarze gminy jest szereg źródeł, które wypływają z serii wapieni, piaskowców, piasków, margli i utworów żwirowych. Rejon ich występowania to podnóże Roztocza. Na obszarze miejscowości Horyniec-Zdrój występuje udokumentowane złoża siarczkowe wód mineralnych Horyniec Zdrój, o zasobach eksploatacyjnych 12,0 m³/h. Na potrzeby lecznictwa wykonano na tym złożu dwa ujęcia wód siarczkowych: ujęcie Roża III i ujęcie Roża IV. Woda z odwiertu Roża III ma temperaturę 13,5°C i 35 mg/l zawartości siarkowodoru. Ujęcie wód siarczkowych Roża IV jest ujęciem awaryjnym.

Na terenie Gminy Horyniec-Zdrój znajdują się następujące Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd):

Nazwa JCWPd: 109

Kod JCWPd: PLGW2300109

Region wodny: Górna Wisła (2000GW)

Obszar dorzecza: Wisła (2000)

RZGW: Kraków (KR)

Ocena stanu ilościowego: dobry

Ocena stanu chemicznego: dobry

Ocena zagrożenia nieosiągnięcia dobrego stanu ilościowego: niezagrożona

Ocena zagrożenia nieosiągnięcia dobrego stanu chemicznego: niezagrożona

Derogacje: brak

Nazwa JCWPd: 127

Kod JCWPd: PLGW2200127

Region wodny: Górna Wisła (2000GW)

Obszar dorzecza: Wisła (2000)

RZGW: Kraków (KR)

Ocena stanu ilościowego: dobry

Ocena stanu chemicznego: dobry

Ocena zagrożenia nieosiągnięcia dobrego stanu ilościowego: niezagrożona

Ocena zagrożenia nieosiągnięcia dobrego stanu chemicznego: niezagrożona

Derogacje: brak

Zgodnie z art. 4.1 Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW) oraz art. 38e pkt. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r., poz. 145), celem środowiskowym dla JCWPd jest zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do niej zanieczyszczeń; zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa stanu, ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan.

5.2. Powietrze

Zgodnie z art. 25 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2013 poz. 1232 z późn. zm.), Państwowy Monitoring Środowiska stanowi systemem pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku. Podstawowym celem monitoringu jakości powietrza jest uzyskanie informacji o poziomach stężeń substancji w powietrzu oraz wyników ocen jakości powietrza. W celu oceny jakości powietrza na terenie Województwa Podkarpackiego, wyznaczono 2 strefy:

- Miasto Rzeszów (kod strefy: PL1801),
- strefę podkarpacką (kod strefy: PL1802).

Rysunek 4. Podział województwa podkarpackiego na strefy ochrony powietrza.

źródło: WIOŚ Rzeszów

Ocenę jakości powietrza prowadzono w oparciu o wyniki pomiarów prowadzonych w stałych punktach pomiarowych monitoringu środowiska. W przypadku braku pomiarów poszczególnych zanieczyszczeń powietrza w wymienionych powyżej punktach wykonujących pomiary automatyczne, do oceny jakości powietrza wykorzystywano stacje badań manualnych. Badana obejmowały następujące zanieczyszczenia:

- dwutlenek siarki,
- dwutlenek azotu,
- tlenki azotu,
- tlenek węgla,
- ozon,
- benzen,
- pył zawieszony PM10 i PM2.5,
- arsen,
- kadm,
- nikiel,

- ołów
- benzo(a)piren.

Jak wynika z danych przekazanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, na terenie Gminy Horyniec-Zdrój nie prowadzono pomiarów dotyczących stanu jakości powietrza, dlatego w celu określenia stanu jakości powietrza kierowano się wynikami dla całej strefy podkarpackiej.

Tabela 2. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza.

Klasa strefy	Poziom stężenie zanieczyszczenia	Wymagane działania
A	nie przekraczający poziomu dopuszczalnego *	1. Utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz próba trzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem.
C	powyżej poziomu dopuszczalnego *	1. Określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych; 2. Opracowanie programu ochrony powietrza POP w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu (jeśli POP nie był uprzednio opracowany); 3. Kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych.

* z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w RMŚ w sprawie niektórych poziomów substancji w powietrzu.

Źródło: WIOŚ.

Wynik oceny strefy podkarpackiej za rok 2014, w której położona jest Gmina Horyniec-Zdrój, wskazuje, że dotrzymane są poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe substancji w powietrzu (klasa A) ustanowione ze względu na ochronę zdrowia dla następujących zanieczyszczeń:

- dwutlenku azotu,
- dwutlenku siarki,
- tlenku węgla,
- ołowiu, kadmu, niklu, benzenu, arsenu w pyłe zawieszonym PM10,
- ozonu.

Przekroczone natomiast zostały dopuszczalne poziomy dla:

- pyłu PM10,
- benzo(a)pirenu ,
- pyłu PM2,5.

Zestawienie wszystkich wynikowych klas strefy podkarpackiej z uwzględnieniem kryterium ochrony zdrowia, zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 3. Wynikowe klasy strefy podkarpackiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2014 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej											
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
strefa śląska	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	C	C

źródło: WIOŚ Rzeszów.

Stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy podkarpackiej, ze względu na ochronę roślin, nie zostały przekroczone w przypadku tlenków siarki i azotu, a także ozonu. Zestawienie wszystkich wynikowych klas strefy podkarpackiej z uwzględnieniem kryterium ochrony roślin, zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 4. Wynikowe klasy strefy podkarpackiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2014 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej		
	SO ₂	NO ₂	O ₃
strefa śląska	A	A	A

źródło: WIOŚ Rzeszów.

Na terenie strefy podkarpackiej, stwierdzono występowanie w ciągu roku ponadnormatywnej ilości przekroczeń dopuszczalnego średniodobowego stężenia pyłu zawieszonego PM10 i pyłu PM2,5, a także przekroczenie wartości docelowej stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu w pyłe PM10. Wyniki oceny stężeń zanieczyszczeń w powietrzu występujących w 2014 r. na obszarze strefy podkarpackiej, uwzględniające kryterium ochrony roślin, nie wykazały przekroczeń stanu dopuszczalnego. Zgodnie z itp. 91 ustawy Prawo ochrony środowiska dla wszystkich stref, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowych (strefy w klasie C) należy opracować programy ochrony powietrza, mające na celu osiągnięcie ww. poziomów substancji w powietrzu. Należy pamiętać, iż powyższe wyniki oceny obejmują całą strefę podkarpacką i są wartościami uśrednionymi dla jej obszaru.

5.3. Ochrona przyrody

Formy ochrony przyrody¹

Na terenie gminy Horyniec-Zdrój występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszar Natura 2000;
- Obszary Chronionego Krajobrazu;
- Parki Krajobrazowe;
- Rezerwat Przyrody;
- Stanowiska dokumentacyjne,
- Użytki ekologiczne,

¹ Źródło: GDOŚ, SFD, <http://www.roztoczewita.pl>, www.zielonepodkarpacie.pl

- Pomniki przyrody.

Obszary Natura 2000

Nazwa obszaru: Horyniec

Kod obszaru: PLH180017

Powierzchnia: 116,33 km²

Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000:

obszar specjalnej ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa)

Opis:

Obszar mieści się na pograniczu Płaskowyżu Tarnogrodzkiego, a wyżyny Roztocza Wschodniego w wąskiej dolinie Kotliny Sandomierskiej otwierającej się ku zachodowi. W Horyńcu znajduje się kościół z 1758 roku p.w. wraz z zespołem klasztornym OO. Franciszkanów. W obrębie obszaru znajduje się ponadto system schronów bojowych powstałych w okresie II wojny światowej (tzw. Linia Mołotowa). Występują też jaskinie, największa z nich, nazwana Jaskinią Diabelską ma 19 m długości.

W obszarze stwierdzono siedlisko przyrodnicze z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz 6 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. W obszarze znajduje się kolonia rozrodcza nocka dużego oraz zimowiska nocka dużego, nocka łydkowłosego oraz mopka. Obszar obejmuje również żerowisko nietoperzy. Zgodnie z Kryteriami wyboru schronień nietoperzy do ochrony w ramach polskiej części sieci Natura 2000, obiekt uzyskał 19 punktów. Północna część obszaru Natura 2000 Horyniec wraz z przylegającym terenem należącym do nadleśnictw Lubaczów i Narol jest terenem o bardzo zróżnicowanej rzeźbie terenu, niewielkim zaludnieniu i bardzo małym zagęszczeniu dróg, co sprzyja obecności wilków. Tutejsza populacja liczy około 5-6 osobników (1 wataha). Stanowi to 10% populacji w kontynentalnej części województwa, oraz 0,8% populacji krajowej. Watahy rozmnaża się regularnie, o czym świadczą obserwacje szczeniąt, i słyszane wycie dorosłych z młodymi. Najbliższe populacje wilków znajdują się w Puszczy Solskiej, na Roztoczu i w Lasach Sieniawskich. Istnieją dość dobre połączenia z tymi kompleksami poprzez obszary leśne, lub ekstensywnie użytkowane obszary rolne i nadrzeczne. Okolice Horyńca są ostoją rzadkiego motyla - przeplatki aurinii (*Euphydryas aurinia*).

Obszary Natura 2000

Nazwa obszaru: Uroczyska Roztocza Wschodniego

Kod obszaru: PLH060093

Powierzchnia: 58,10 km²

Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000:

obszar specjalnej ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa)

Opis:

Ostoja obejmuje największe zwarte partie lasów Roztocza Wschodniego, na pograniczu polsko-ukraińskim, zajmując powierzchnię 5810 ha. Jest to również pogranicze województw - lubelskiego i podkarpackiego. Cechuje się urozmaiconą rzeźbą terenu - najwyższymi wzniesieniami na Roztoczu (m.in. Długi Goraj oraz Krągły Goraj) oraz głębokimi wąwozami. Towarzyszy tej rzeźbie mozaika środowisk, gdzie poza pięknymi lasami, które rozcinają naturalne potoki, zobaczyć można śródleśne polany, rozległe ugory, odlesione dolinki małych rzek oraz piaszczyste wydmy porośnięte lasami sosnowymi. Teren jest słabo zaludniony. Ma

on duże znaczenie w wymiarze historycznym. W obszarze zlokalizowanych jest wiele bunkrów z czasu okupacji. Cała ostoja znajduje się w granicach Południoworoztoczańskiego Parku Krajobrazowego. Zdecydowana większość powierzchni obszaru, znajduje się w administracji Nadleśnictw Tomaszów (RDLP w Lublinie) oraz Lubaczów (RDLP w Krośnie). Stawy, łąki i grunty orne znajdują się w rękach prywatnych.

Przedmiotem ochrony w ostoi są siedliska przyrodnicze zagrożone w skali europejskiej, głównie doskonale zachowane drzewostany bukowe (żyzne buczyny) oraz zwierzęta (zwłaszcza wilk i ryś). Spośród innych typów siedlisk, występują tam łągi (siedlisko o randze priorytetowej), bardzo rzadkie na Lubelszczyźnie bory chrobotkowe (lasy sosnowe z runem porośniętym naziemnymi porostami), niewielkie płyty kwaśnych buczyn (tu na skraju zasięgu), płat torfowiska zasadowego (k. Hrebennego) oraz wilgotne łąki użytkowane ekstensywnie. Niedostępność i rozległość lasów, stworzyły dogodne warunki do stałego bytowania jednej watahy wilków oraz istnienia 1 terytorium rysia, które w debrach mają swe ulubione ostoje. Pozostałymi gatunkami ściśle z lasami związanymi są nietoperze: mopek, nocki Bechsteina oraz duży oraz osobliwość faunistyczna wśród zwierząt - jelonek rogacz - chrząszcz związany z obumierającymi starymi drzewami, zwłaszcza dębami, które rosną koło rezerwatu Jalinka. W ostoi znajdują się również stawy rybne, gdzie bytują traszka grzebieniasta, kumak nizinny, wydra i bóbr.

Obszary Natura 2000

Nazwa obszaru: Horyniec

Kod obszaru: PLB060012

Powierzchnia: 1035,03 km²

Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000:

obszar specjalnej ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa)

Opis:

Rozległy obszar obejmujący Lasy Zwierzyniecko-Kosobudzkie oraz całe Roztocze środkowe i Południowe. Roztocze to pas łagodnych wzniesień ciągnących się z północnego-zachodu na południowy-wschód. Około 70% powierzchni stanowią lasy, między którymi występują wąskie pasy pól uprawnych oraz wsie i niewielkie miasta. Znaczna część lasów ma charakter zbliżony do naturalnego. Dominują bory sosnowe, ale też spory udział mają mieszane bory jodłowe i buczyna karpacka. Sieć wód powierzchniowych jest dość uboga. Główną rzeką jest Wieprz. Ponadto z południowych stoków Roztocza spływają w kierunku Kotliny Sandomierskiej Tanew, Sopot i Szum. W dolinach Wieprza, Sołokiji i Topornicy znajdują się stawy rybne.

W ostoi występuje co najmniej 40 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 15 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków ptaków: dzięcioł białogrzbiety (PCK), dzięcioł zielonosiwy, puchacz (PCK), puszczyk uralski (PCK), trzmiełojad; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje bocian biały i orlik krzykliwy (PCK), a także przepiórka (c. 1% populacji krajowej). Stawy Tarnawatka są ważnym w regionie miejscem lęgowym śmieszki (ok. 1000par) oraz miejscem żerowania w czasie migracji dla krzyżówki (ok 8000 osobników).

Obszary Chronionego Krajobrazu

Na terenie omawianej gminy zlokalizowany jest fragment Roztoczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, który powołany został Rozporządzeniem Nr 67 Wojewody Podkarpackiego z dnia 28 czerwca 2005 r. Jego powierzchnia to 31 574 ha. Obszar położony jest w obrębie gmin: Cieszanów, Horyniec, Lubaczów, Narol (gmina miejsko-wiejska). Lokalizacja obszaru to północno-wschodnia część województwa podkarpackiego. Omawiany obszar stanowi otulinę Południoworoztoczańskiego Parku Krajobrazowego i Parku Krajobrazowego Puszczy Solskiej. Ponad 50% jego powierzchni porastają lasy. W obrębie Roztoczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu znajduje się uzdrowisko Horyniec Zdrój.

Parki Krajobrazowe

Powierzchnia Południoworoztoczańskiego Parku Krajobrazowego to 20 256 ha. Park zlokalizowany jest częściowo w województwie lubelskim oraz podkarpackim. Część podkarpacka Parku została utworzona w 1989 r., natomiast lubelska w 1991 r. Park ma za zadanie zabezpieczyć ochronę w szczególności: zwarte kompleksy lasów mieszanych z dużą domieszką, a w niektórych regionach z dominacją buka i w mniejszym stopniu jodły, stanowiska roślin górskich, formy rzeźby terenu i hydrosferę Roztocza Rawskiego, ślady ścierających się wpływów kultury zachodniej i wschodniej, głównie w postaci zabytków cerkiewnych oraz, pozostałe po II wojnie światowej, liczne bunkry i umocnienia.

Rezerwaty

Na terenie omawianej gminy zlokalizowany jest Rezerwat Sołokija. Rezerwat powołany został w 1989 r. na powierzchni 7,43 ha. Jego utworzenie miało na celu ochronę naturalnych skupisk jałowca pospolitego o zróżnicowanych osobliwych formach, porastającego stromą skarpę o wysokości 350 m. n. p. m. W rezerwacie występuje również drzewostan sosny, grabu, buka i osiki. Z rzadkich roślin występują: chaber driakiewnik, dziewięciśń pospolity, przytulia łąkowa, psianka słodkogórz, rozchodnik ostry, szczotlicha siwa, szparag, świerzbnica polna i wilczomlec sosnka. Nad głowami dostrzec można cierniówkę, pierzłę i srokosza.

Użytki ekologiczne

Na terenie Gminy Horyniec-Zdrój występują następujące użytki ekologiczne:

- Sałasze,
- Duży staw,
- Za bagnami,
- Borki,
- Mołodowce,
- Szkarady,
- Dworek,
- Piaskownia na dworku,
- Karczunek.

Pomniki przyrody

Zgodnie z danymi GUS, na terenie omawianej gminy występuje 16 pomników przyrody.

5.4. Gleby

Zmienność glebowa i jakość gleb gminy Horyniec-Zdrój jest efektem różnorodności geologicznej gminy. W Kotlinie Sandomierskiej osady czwartorzędowe, które są wykształcone w postaci glin morenowych i piasków, zalegają w dolinach rzecznych. Na tych utworach wytworzyły się gleby typu bielcowego. Terasy zalewowe i nadzalewowe w dolinach dopływów Lubaczówki pokrywają nadmiernie uwilgotnione mady pyłowe i pyłowo-ilaste. Na terasach akumulacyjnych, które nie są zalewane wodami rzek, tworzą się pod wpływem upraw lub drzewostanów liściastych gleby różnych typów: brunatne, płowe, pseudobielcowe. Na wyższych, plejstocénkich terasach i równinach akumulacyjnych zbudowanych z luźnych, słabogliniastych i gliniastych piasków polodowcowych wykształciły się gleby należące do klasy gleb bielcowych. Gmina Horyniec-Zdrój posiada średniej jakości gleby, które są zaliczane według kompleksu przydatności rolniczej do III i IV klasy bonitacyjnej. Są to gleby brunatne i rędziny wytworzone z wapieni i gleby bielcowe, które zalegają na piaskach, gleby pseudobielcowe i torfy zaliczane do V i VI klasy bonitacyjnej. Czarne ziemie występują w rejonie miejscowości Horyniec-Zdrój (strefa B ochrony uzdrowiskowej), Radruża i Nowego Brusna (strefa C ochrony uzdrowiskowej). Czarnoziemy są częściej degradowane i z tego powodu zostały zakwalifikowane jako użytki zielone słabe. Torfy występują w Podemszczyźnie (strefa C ochrony uzdrowiskowej), Prusiu (poza strefami ochrony uzdrowiskowej) i Wolce Horynieckiej (strefa C ochrony uzdrowiskowej). Jakość gleb torfowych zależy od zamulenia, zmurszenia i od układu stosunków wodnych. Gleby te zostały zakwalifikowane jako użytki zielone słabe i bardzo słabe. Rędziny występują w okolicach Nowego Brusna (strefa C ochrony uzdrowiskowej), Dziewięcierza i Werchraty (poza strefami uzdrowiskowymi). Miejscami występują gleby brunatne lub gleby próchniczne czarnoziemne. Gleby te zostały zakwalifikowane w klasie IV i lokalnie w klasie III i należą do kompleksu pszenno dobrego i wadliwego i żyniego dobrego. Na Rostoczu podłoże dla gleb stanowią, obok piasków, także skały lite: kredowe, margle, opoki i gezy, a w wyższych partiach mioceńskie piaski, piaskowce i wapienie. W wyższych partiach na podłożu tym wykształciły się gleby brunatne względnie rędziny. W zagłębieniach terenu wypełnionych słabo gliniastymi lub luźnymi piaskami wykształciły się gleby rdzawe i bielcowe. Przydatność tych gleb dla rolnictwa jest ograniczona i z tego powodu znaczne powierzchnie porastają lasy. Stopień zanieczyszczenia chemicznego gleb gminy Horyniec-Zdrój jest niewielki. Na obszarze rolniczej przestrzeni produkcyjnej nie stwierdzono znaczącego wpływu emisji przemysłowych na poziom zawartości metali ciężkich i aktywność promieniotwórczą w glebie. Z powodu zawartości metali ciężkich gleby gminy Horyniec-Zdrój mieszczą się w grupie A standardów jakości gleby, czyli o największej czystości. Zanieczyszczenia gleb mają charakter liniowy (występują głównie wzdłuż szlaków komunikacyjnych) i punktowy (odnoszący się do działalności bytowej lub gospodarczej).

Klasy bonitacyjne występujące na terenie omawianej gminy

Gleby klasy III (IIIa i IIIb) – gleby orne średnio dobre. W porównaniu do gleb klas I i II, posiadają gorsze właściwości fizyczne i chemiczne, występują w mniej korzystnych warunkach fizjograficznych. Odznaczają się dużym wahaniami poziomu wody w zależności od opadów atmosferycznych. Na glebach tej klasy można już zaobserwować procesy ich degradacji.

Gleby klasy IV (IVa i IVb) – gleby orne średnie. Plony roślin uprawianych na tych glebach są wyraźnie niższe niż na glebach klas wyższych, nawet gdy utrzymywane są one w dobrej kulturze rolnej. Są mało przewiewne, zimne, mało czynne biologicznie. Gleby te są bardzo podatne na wahania poziomu wód gruntowych (zbyt podmokłe lub przesuszone).

Gleby klasy V - gleby orne słabe. Są ubogie w substancje organiczne, mało żyzne i nieurodzajne. Do tej klasy zaliczmy również gleby położone na terenach nie zmeliorowanych albo takich, które do melioracji się nie nadają.

Gleby klasy VI - gleby orne najslabsze. W praktyce nadają się tylko do zalesienia. Posiadają bardzo niski poziom próchnicy. Próba uprawy roślin na glebach tej klasy niesie ze sobą duże ryzyko uzyskania bardzo niskich plonów.

Użytkowanie powierzchni ziemi na terenie gminy Horyniec-Zdrój

Informacje na temat użytkowania powierzchni terenu na terenie Gminy Horyniec-Zdrój zostały zestawione w poniższej tabeli.

Tabela 5. Użytkowanie powierzchni ziemi na terenie gminy Horyniec-Zdrój (stan na rok 2010).

Użytki rolne			
Lp.	Nazwa	Jednostka	Wielkość obszaru
1.	grunty ogółem	ha	5762,12
2.	użytki rolne ogółem	ha	4902,14
3.	użytki rolne w dobrej kulturze	ha	4307,15
4.	pod zasiewami	ha	3202,74
5.	grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	ha	160,52
6.	uprawy trwałe	ha	108,17
7.	sady ogółem	ha	105,91
8.	ogrody przydomowe	ha	8,00
9.	łąki trwałe	ha	722,78
10.	pastwiska trwałe	ha	104,93
11.	pozostałe użytki rolne	ha	595,00
12.	las i grunty leśne	ha	530,34
13.	pozostałe grunty	ha	329,64

Źródło: GUS.

5.5. Hałas

Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014, poz. 112). Dla rodzajów terenu, wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje (tj. tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny szpitali, szkoły, tereny rekreacyjno – wypoczynkowe i uzdrowiska), ustalono dopuszczalny równoważny poziom hałasu LA_{eqD} w porze dziennej i LA_{eqN} w porze nocnej. Podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu równoważnego hałasu dla danego terenu jest zaklasyfikowanie go do określonej kategorii, o wyborze której decyduje sposób jego zagospodarowania. Dla hałasu drogowego, dopuszczalne wartości poziomów hałasu wynoszą w porze dziennej – w zależności od funkcji terenu – od 50 do 65 dB, w porze nocnej 45–56 dB. Dopuszczalne poziomy hałasu, w zależności od przeznaczenia terenu, zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 6. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu.

Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
	Drogi lub linie kolejowe*		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	L_{Aeq} D przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	L_{Aeq} N przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	L_{Aeq} D przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	L_{Aeq} N przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
a) Obszary A ochrony uzdrowiskowej b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinym pobytem dzieci i młodzieży** c) Tereny domów opieki d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi c) Tereny rekreacyjno- wypoczynkowe poza miastem d) Tereny zabudowy zagrodowej	65	56	55	45
Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców***	68	60	55	45

* Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

** W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

*** Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

Na terenie Gminy Horyniec-Zdrój głównym źródłem hałasu drogowego są:

- Drogi wojewódzkie:
 - Droga wojewódzka nr 867 i nr E375.
- Drogi powiatowe,
- Drogi gminne,
- Drogi wewnętrzne.

Pomiary hałasu komunikacyjnego w miejscowości Horyniec-Zdrój wykonano w 2008 r. Pomiary wykonane zostały w dwóch punktach pomiarowo-kontrolnych położonych w strefie A2 ochrony uzdrowskiej. Badania połączone były z pomiarami natężenie ruchu drogowego. Natężenie ruchu w punktach pomiarowo-kontrolnych mieściło się w zakresie od 36 do 54 pojazdów na godzinę. Przeprowadzone badania wykazały, że w obu punktach długookresowy średni poziom dźwięku LDWN był na poziomie 55 dB, zaś długookresowy średni poziom dźwięku LN kształtował się w zakresie 45-46 dB. Na podstawie przeprowadzonych badań nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych standardów akustycznych w stosunku do funkcji pełnionej przez teren. Wyniki pomiarów hałasu komunikacyjnego w miejscowości Horyniec-Zdrój pokazano w poniższej tabeli.

Tabela 7. Wyniki pomiarów hałasu komunikacyjnego na terenie miejscowości Horyniec-Zdrój (stan na rok 2008).

Lokalizacja punktu pomiarowego	Dopuszczalny poziom L_{DWN} [dB] – dotyczy roku prowadzenia pomiarów	L_{DWN} [dB]	Dopuszczalny poziom L_N [dB] – dotyczy roku prowadzenia pomiarów	L_N [dB]
Okolice rynku (strefa A2 ochrony uzdrowskiej)	60	55	50	45
Okolice rynku (strefa A2 ochrony uzdrowskiej)	60	55	50	46

źródło: WIOŚ Rzeszów.

Jak wynika z danych z powyższej tabeli, na terenie miejscowości Horyniec-Zdrój nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu.

Istnieje niebezpieczeństwo, iż przekroczenia występują wzdłuż dróg wojewódzkich, biegnących przez teren omawianej gminy. Brak jest jednak aktualnych badań dotyczących poziomów hałasu wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Najbliższe badania realizowane były w Lubaczowie. Wyniki prowadzonych przez WIOŚ Rzeszów badań wskazują na niewielkie przekroczenia dopuszczalnych norm.

Hałas kolejowy

Przez Gminę Horyniec-Zdrój nie przebiegają linie kolejowe mogące powodować nadmierny wpływ na klimat akustyczny.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową. Emisja zanieczyszczenia środowiska hałasem regulowana jest w posiadanych przez podmioty gospodarcze zezwoleniach, dopuszczających określone poziomy hałasu odrębnie dla pory dziennej i nocnej. Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej.

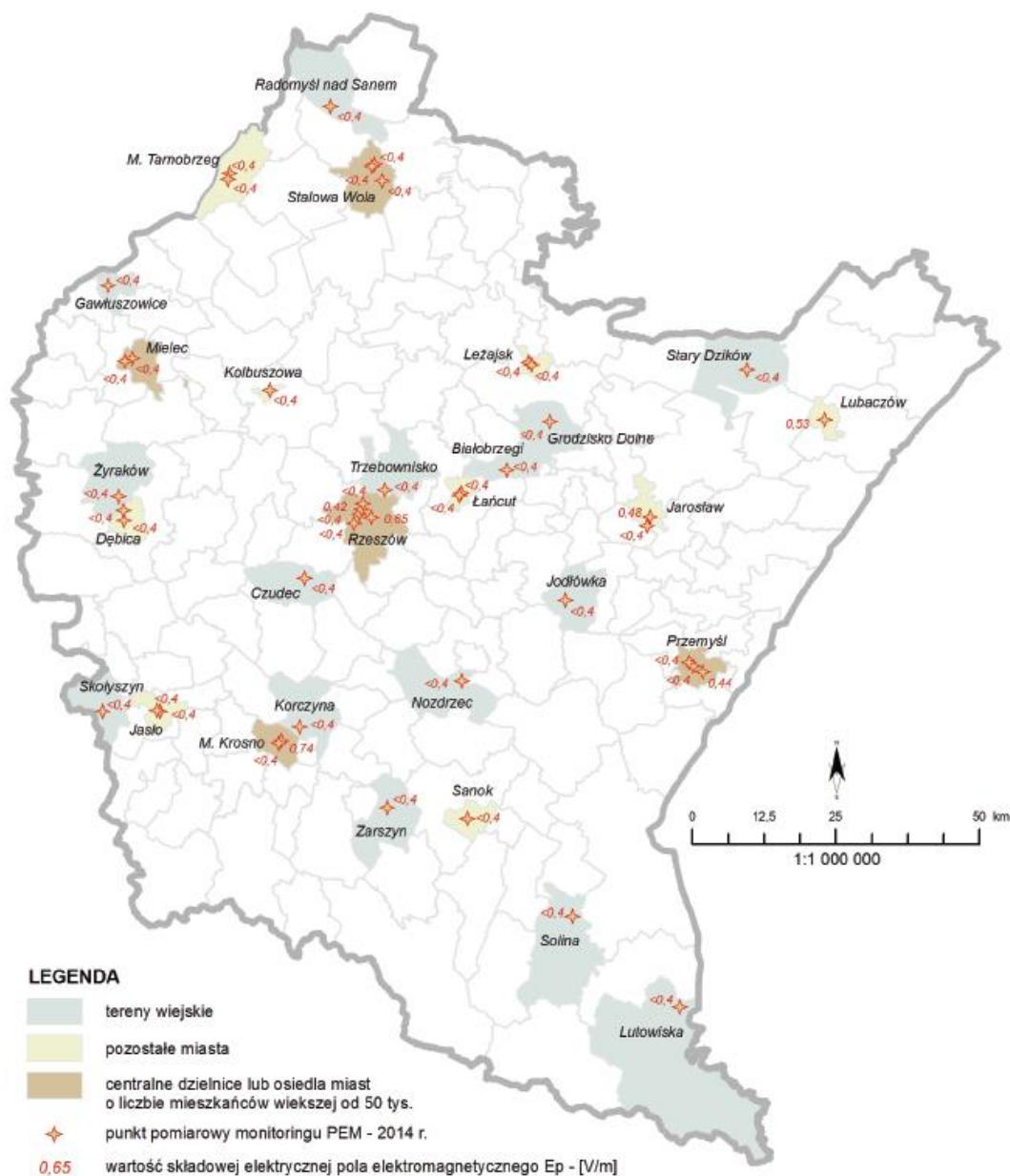
5.6. Pola elektromagnetyczne

Na terenie Gminy Horyniec-Zdrój źródła promieniowania niejonizującego stanowią:

- linie i stacje elektroenergetyczne wysokich napięć,
- urządzenia radiokomunikacyjne,
- radionawigacyjne i radiolokacyjne.

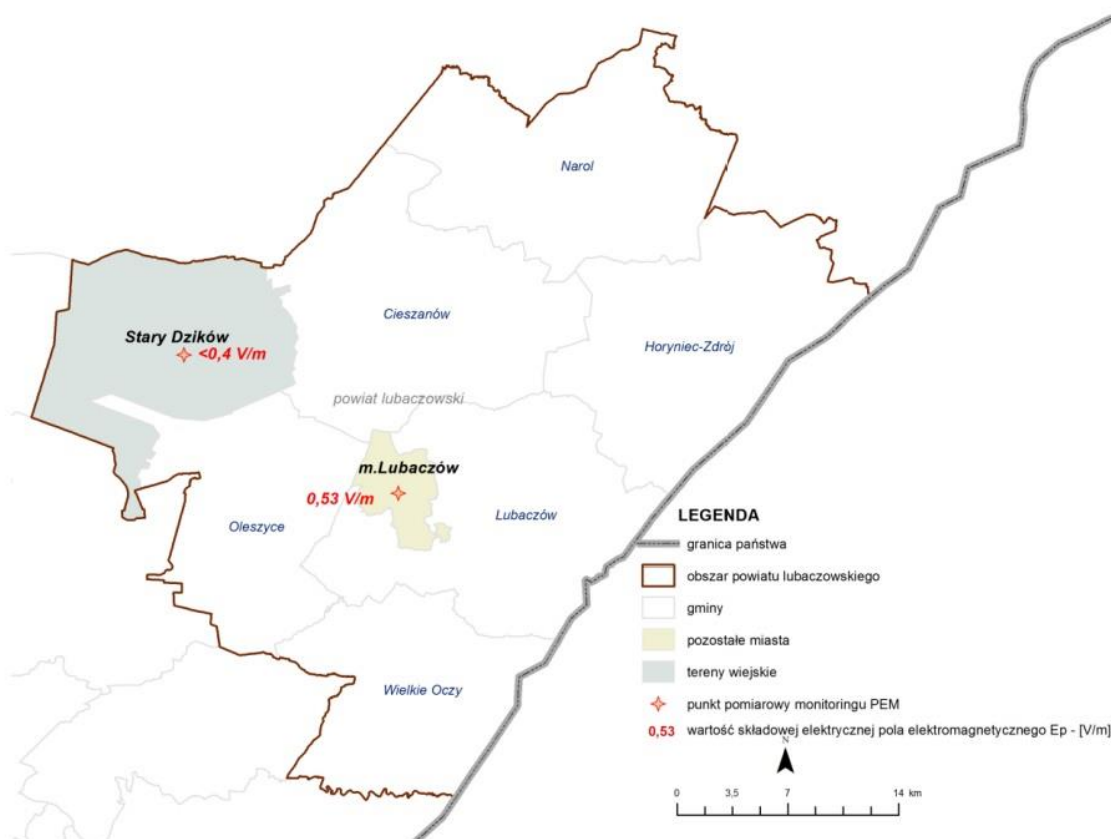
W 2014 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie przeprowadził badania w ramach monitoringu pól elektromagnetycznych na terenie województwa podkarpackiego. Zostały one przeprowadzone w 45 punktach zlokalizowanych na jego obszarze. Uzyskane wyniki badań nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Rysunek 5. Pomiary poziomów pól elektromagnetycznych na terenie województwa podkarpackiego w roku 2014.

źródło: WIOŚ Rzeszów.

Rysunek 6. Pomiary poziomów pól elektromagnetycznych na terenie powiatu lubaczowskiego (stan na rok 2014).

źródło: WIOŚ Rzeszów.

Na podstawie wyników badań można założyć, że również na terenie Gminy Horyniec-Zdrój nie doszło do przekroczeń poziomów pól elektromagnetycznych. Pomimo braku odnotowanych przekroczeń niezbędny jest nadzór nad istniejącymi oraz potencjalnymi źródłami tego promieniowania.

5.7 Gospodarka odpadami

Odpady komunalne na terenie Gminy Horyniec-Zdrój powstają głównie w gospodarstwach domowych, przedsiębiorstwach handlowych oraz obiektach użyteczności publicznej.

Masa zebranych odpadów²

Masa odebranych odpadów w postaci niesegregowanych, zmieszanych odpadów komunalnych (kod odpadu: 200301) z obszaru Gminy Horyniec-Zdrój w 2014 roku wyniosła 409,40 Mg. Wszystkie odpady zostały poddane innym procesom niż składowanie.

² Stan na rok 2014.

Łączna masa selektywnie odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji w 2014 roku wyniosła 4,1 Mg. Wszystkie odebrane odpady poddane zostały innym niż składowanie procesom przetwarzania.

Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia takich frakcji odpadów komunalnych jak: papieru, metali, tworzyw sztucznych, i szkła wyniósł 26%.

Masa innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych, odebranych z obszaru gminy w 2014 roku, wyniosła 0,40 Mg. Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia tych odpadów wyniósł 100%.

Ilość właścicieli nieruchomości, od których odbierane były odpady w 2014 roku wynosiła 1170. Liczba mieszkańców, którzy nie zbierali odpadów w sposób niezgodny z regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie gminy wyniosła 0.

5.7.1. Regiony Gospodarki Odpadami³

Gospodarka odpadami w województwie podkarpackim opiera się na wskazanych w „*Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego*” regionach gospodarki odpadami (RGO) w ramach których dopuszcza się zagospodarowanie odpadów. W województwie podkarpackim wydziela się sześć regionów gospodarki odpadami:

- Region Centralny,
- Region Południowo-Wschodni,
- Region Południowo-Zachodni,
- Region Północny,
- Region Wschodni,
- Region Zachodni.

Na rysunku przedstawiono podział województwa podkarpackiego na regiony gospodarki odpadami.

³ Źródło: „Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2023”

Rysunek 7. Podział województwa podkarpackiego na regiony gospodarki odpadami.

źródło: Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego.

Gmina Horyniec-Zdrój zlokalizowana jest w „Wschodnim” regionie gospodarki odpadami.

Miejsce zagospodarowania odpadów

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości obowiązany jest do przekazywania odebranych odpadów komunalnych zmieszanych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych, przeznaczonych do składowania, do regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych.

Zgodnie z zasadą bliskości z art. 20 ust. 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, nakazuje się również, aby odpady komunalne zmieszane, pozostałości z sortowania odpadów komunalnych oraz pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych, o ile są przeznaczone do składowania, a także odpady zielone, były przetwarzane na terenie regionu gospodarki odpadami komunalnymi, na którym zostały wytworzone.

Gmina Horyniec-Zdrój znajduje się w Regionie „Wschodnim” gospodarki odpadami. Jak wynika z Sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Gminy Horyniec-Zdrój za 2014 rok, przeważająca masa niesegregowanych, zmieszanych odpadów komunalnych (kod odpadu: 200301) trafiła do Zakładu Zagospodarowania Odpadów w m. Młyny, który administrowany jest przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych EMPOL Sp. z o.o.

Odpady w postaci wyrobów zawierających azbest

Gmina Horyniec-Zdrój posiada „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Horyniec Zdrój na lata 2012-2032”. Zgodnie z danymi zawartymi ww. dokumencie, na terenie gminy zinwentaryzowano 97 730 m² wyrobów zawierających azbest w postaci pokryć dachowych oraz 3 700 m rur azbestowo-cementowych. Łączna masa wyrobów zawierających azbest oszacowana została na poziomie 1 223,03 Mg.

6. Główne problemy ochrony środowiska

Poniżej przedstawiono problematyczne kwestie dotyczące ochrony środowiska na terenie Gminy Horyniec-Zdrój, wraz z ich źródłem.

1. Szkodniki oraz pasożyty żerujące na roślinach, w tym drzewach:
Źródło : organizmy powodujące choroby lub niszczące rośliny podczas żerowania,
2. Grunty orne słabej jakości:
Źródło: niekorzystne warunki fizjograficzne, przeważający obszar użytków rolnych.
3. Niezadawalający stan wód podziemnych oraz powierzchniowych:
Źródło: brak wystarczającego skanalizowania gminy, nawożenie gruntów ornych.
4. Zagrożenie powodziowe.
5. Stężenie w powietrzu następujących substancji:
 - pył zawieszony PM10,
 - pył zawieszony PM2.5,
 - bezno(a)piren w pyłe zawieszonym PM10.

Źródło:

- Głównymi źródłami zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego są:
- spalanie paliwa stałego złej jakości w urządzeniach grzewczych o niskiej sprawności (węgiel, miał koksowy, koks),
- spalanie odpadów w piecach indywidualnych gospodarstw domowych,
- zanieczyszczenia komunikacyjne.

6. Niska świadomość ekologiczna wśród mieszkańców:

Źródło: słabo rozbudowane kampanie edukacyjne.

7. Występowanie na obszarze gminy pokryć dachowych zawierających azbest.

8. Nie stosowanie się mieszkańców, do obowiązujących zasad gospodarowania odpadami.

- nieprawidłowymi praktykami dotyczącymi gospodarowania odpadami przez mieszkańców (np. spalanie odpadów komunalnych),
- pozbywanie się odpadów w sposób niezgodny z przepisami prawa.

Rozwiązaniem wyżej przedstawionych problemów jest skuteczna realizacja zapisów *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023*, w tym wyznaczonych celów oraz strategii ich realizacji.

7. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu

Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji zapisów zawartych w aktualizacji *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023*:

- pogorszenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych w związku ze zwiększonym wytwarzaniem ścieków,
- zmniejszanie się zasobów wodnych, wzrost zużycia wody,
- postępująca degradacja gleb i utrata ich dla rolnictwa,
- utrata różnorodności ekologicznej i cennych przyrodniczo terenów,
- degradacja walorów krajobrazu,
- pogorszenie jakości powietrza,
- pogorszenie klimatu akustycznego,
- zwiększającą się liczbą mieszkańców narażonych na promieniowanie elektromagnetyczne,
- pogorszenie jakości życia mieszkańców.

W przypadku, gdy *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023* nie zostanie wdrożony negatywne trendy będą się pogłębiać, a zanieczyszczenie środowiska wzrastać.

8. Ocena stopnia zgodności postanowień Programu z przepisami dotyczącymi form ochrony przyrody

Na terenie Gminy Horyniec-Zdrój występują formy ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 poz. 627 z późn. zm.) takie jak:

- Obszar Natura 2000;
- Obszary Chronionego Krajobrazu;
- Parki Krajobrazowe;
- Rezerwat Przyrody;
- Stanowiska dokumentacyjne,
- Użytki ekologiczne,
- Pomniki przyrody.

W wyniku realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023 może potencjalnie dojść do oddziaływania na powyższe obszary, dlatego ważne jest aby wszelkie przedsięwzięcia wynikające z Programu były przeprowadzone zgodnie z przepisami dotyczącymi gospodarowania na obszarach objętych prawną formą ochrony przyrody. Zakazy i ograniczenia dotyczące form ochrony przyrody znajdujących się na terenie Gminy Horyniec-Zdrój przedstawiono poniżej.

Obszary Natura 2000

Ogólne zasady gospodarowania na obszarach NATURA 2000 określa ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 poz. 627 z późn. zm.), gdzie zgodnie z art.33 zabrania się podejmowania działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności mogących:

- pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
- pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Wszelkie przedsięwzięcia, które nie wpływają znacząco negatywnie na cele ochrony obszarów NATURA 2000, jego integralność, a także na spójność sieci obszarów Natura 2000 mogą być realizowane.

Ustawa o ochronie przyrody

Użytki ekologiczne i pomniki przyrody

Zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 poz. 627 z późn. zm.) w przypadku pomników przyrody i użytków ekologicznych ustanowionych na terenie Gminy Horyniec-Zdrój zakazuje się:

- Niszczenia, uszkodzania lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- Wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym

albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;

- Uszkodzania i zanieczyszczania gleby;
- Dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- Likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- Wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- Zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- Wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- Umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- Zbioru, niszczenia, uszkodzania roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;
- Umieszczania tablic reklamowych.

Ocenia się, że realizacja postanowień zawartych w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023* nie naruszy zasad gospodarowania na terenach będących formami przyrody prawnie chronionymi.

Roztoczański Obszar Chronionego Krajobrazu

Na terenie Obszaru zakazuje się:

1. zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
2. realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.);
3. likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
4. wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwośuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
5. dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
6. likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodnobłotnych.

Południoworotoczański Park Krajobrazowy

Na obszarze Parku zakazuje się:

1. realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.)
2. umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej; z wyłączeniem przedsięwzięć, o których mowa w art.17 ust 3 ustawy o ochronie przyrody;
3. likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
4. pozyskiwania dla celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów;
5. wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwośuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
6. dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
7. budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek: Tanew, Łukawica, Brusienka, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej, przy czym dla sztucznych zbiorników wodnych za linię brzegową uważa się linię wody przy maksymalnej rzędnej piętrzenia wody w zbiorniku;
8. likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
9. wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
10. organizowania rajdów motorowych i samochodowych.

Rezerwat Sołokija

Na terenie rezerwatu zakazuje się:

1. wycinania drzew i krzewów oraz pobierania użytków drzewnych, z wyjątkiem wypadków uzasadnionych potrzebami gospodarstwa rezerwatowego,
2. w rezerwach określonych w § 1, 8 i 12 wykonywania wszelkich czynności, z wyjątkiem uznanych za niezbędne przez Naczelnego Konserwatora Przyrody,
3. zmieniania stosunków wodnych, jeżeli taka zmiana mogłaby w sposób istotny naruszyć warunki ekologiczne,
4. zbierania ziół leczniczych i innych roślin oraz zbierania owoców i nasion, z wyjątkiem nasion na potrzeby odnowienia lasu,
5. pozyskiwania ściółki leśnej i wypasu zwierząt gospodarskich; w rezerwach określonych w § 9, 10 i 11 zakaz nie dotyczy wypasu owiec i bydła w terminach i ilości uzgodnionej z wojewódzkim konserwatorem przyrody,

6. niszczenia gleby, pozyskiwania kopalin, surowców mineralnych i torfu,
7. w rezerwacie określonym w § 8 pozyskiwania osadów jeziornych,
8. zanieczyszczania wody i terenu, wzniesienia ognia oraz zakłócania ciszy,
9. stosowania wszelkich środków chemicznych,
10. niszczenia i uszkodzenia drzew i innych roślin; w rezerwacie określonym w § 6 zakaz nie dotyczy koszenia w okresach uzgodnionych ze stołecznym konserwatorem przyrody,
11. polowania, chwytania, płoszenia i zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia gniazd i nor, wybierania jaj, wybierania piskląt wszystkich gatunków ptaków,
12. wznoszenia budowli oraz zakładania i budowy urządzeń komunikacyjnych i innych urządzeń technicznych,
13. umieszczania tablic, napisów i innych znaków, z wyjątkiem tablic i znaków związanych z ochroną rezerwatu,
14. przebywania poza miejscami wyznaczonymi,
15. wstępu na teren rezerwatów określonych w § 1, 3 i 12,
16. w rezerwacie określonym w § 9 sztucznego wprowadzania roślin nie występujących w rezerwacie,
17. w rezerwach określonych w § 9, 10 i 11 rolniczego użytkowania gleby,
18. w rezerwach określonych w § 9, 10 i 11 zalesiania i zakrzewiania.

W celu uniknięcia negatywnej presji przewidzianych do realizacji w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023 działań na formy ochrony przyrody występujące na terenie omawianej gminy, należy każdorazowo przeanalizować lokalizację planowanego przedsięwzięcia. Jeśli koliduje ono z opisanymi powyżej zakazami, należy odstąpić od jego realizacji.

9. Oddziaływanie na środowisko realizacji POŚ

Zamierzenia postawione sobie przez Gminę Horyniec-Zdrój w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023* mają na celu poprawę jakości elementów środowiska. Część z planowanych inwestycji może jednak znacząco oddziaływać na środowisko. Można do nich zaliczyć:

1. Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej:
 - Budowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej na terenie całej gminy,
 - Budowa i modernizacja sieci deszczowej na terenie całej gminy,
 - Budowa i modernizacja sieci wodociągowej na terenie całej gminy,
2. Prace budowlane, modernizacyjne i konserwacyjne na ciekach, rowach oraz kanałach tworzących sieć hydrograficzną Gminy Horyniec-Zdrój:
 - Bieżące utrzymanie cieków wodnych;
 - Konserwacja rowów melioracyjnych.
3. Modernizacja i budowa nowych dróg:
 - Budowa oraz modernizacja dróg gminnych;
 - Budowa i wyznaczenie tras pieszo-rowerowych na terenie Gminy Horyniec-Zdrój;
4. Gospodarowanie odpadami w postaci wyrobów zawierających azbest.
5. Zrehabilitowanie gleb zdegradowanych w kierunku leśnym, rolnym lub rekreacyjno-wypoczynkowym.

Szczegółowa analiza i ocena przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, zawartych w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023 oraz ich wpływ na poszczególne elementy środowiska* została przedstawiona w załączniku nr 1 do niniejszego opracowania.

Należy zaznaczyć, iż planowane działania nie spowodują działań wymienionych w art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz nie zachodzą przesłanki zawarte w art. 34 tej ustawy.

Realizacja *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023* zapewni realizację celów ochrony przyrody wymienionych w art. 2. ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Realizacja *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023* nie spowoduje naruszenia zakazów zawartych w uchwałach sejmiku województwa podkarpackiego dotyczących obszarów chronionych zlokalizowanych na obszarze gminy Horyniec-Zdrój.

Realizacja *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023* będzie wpływać pozytywnie na stan JCW powierzchniowych i podziemnych, a także przyczyni się do osiągnięcia wyznaczonych celów środowiskowych. Realizacja ww. dokumentu nie będzie wpływać negatywnie na ujęcia wód, a obowiązujące zakazy i nakazy w strefach ochronnych ujęć będą respektowane.

Wpływ realizacji POŚ na krajobraz

W ramach *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023* zaplanowane zostały działania inwestycyjne, których realizacja wpłynie na zmiany krajobrazowe na terenie Gminy Horyniec-Zdrój.

W przypadku modernizacji i budowy sieci kanalizacyjnej oraz wodociągowej, zmiany te będą krótkotrwałe i dotyczyć będą tylko okresu powstawania instalacji.

W przypadku budowy i modernizacji dróg, następować będą zmiany krajobrazu w wyniku budowy nowych ciągów komunikacyjnych - oddziaływanie to będzie miało charakter długotrwały.

Warto jednak zaznaczyć, iż w chwili obecnej nie ma szczegółowych informacji na temat planowanych inwestycji, a ich wpływ na środowisko będzie analizowany przed ich rozpoczęciem. W celu minimalizacji negatywnego wpływu, przed przystąpieniem do prac, należy dobrze zaplanować trasę przebiegu nowych ciągów komunikacyjnych, uwzględniając m.in. walory krajobrazowe.

Działania związane z gospodarowaniem wyrobami zawierającymi azbest, a także zrekultywowaniem gleb zdegradowanych, wpłyną pozytywnie na krajobraz gminy. Warto zaznaczyć, iż pomimo zmian krajobrazu, jakie będą miały miejsce w wyniku realizacji

Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023, wdrożenie Programu przyczyni się do poprawy stanu jakości pozostałych komponentów środowiska na terenie omawianej gminy w perspektywie wieloletniej.

Wpływ realizacji POŚ na klimat⁴

W ramach *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023* wyznaczone zostały zadania, których realizacja może wpływać na panujący na terenie Gminy Horyniec-Zdrój klimat.

Inwestycje z zakresu modernizacji i budowy sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, prace budowlane, modernizacyjne i konserwacyjne na ciekach, rowach oraz kanałach tworzących sieć hydrograficzną Gminy Horyniec-Zdrój, a także budowa i modernizacja dróg mogą wpłynąć na zmianę stosunków wodnych, co w efekcie może przyczynić się do zmiany wilgotności na omawianym terenie.

Jak wynika z zapisów *Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020*, obszary wiejskie – głównie ze względu na prowadzoną tam działalność rolniczą – stanowią obszar szczególnie wrażliwy na zmiany klimatu.

Z uwagi na powyższe, należy podejmować działania adaptacyjne zarówno w odniesieniu do ochrony ludności w sytuacjach kryzysowych jak i niezbędnych dostosowań w produkcji rolniczej.

Działania, które powinny zostać podjęte w celu adaptacji do zmian klimatu jest m.in. monitorowanie jego zmian z odpowiednim wyprzedzeniem. Ma to istotne znaczenie w przypadku gminy o charakterze rolniczym. Wyniki monitoringu powinny stanowić element działalności informacyjnej, która wspierać będzie rozwój produkcji rolniczej. Monitoring pozwoli także na prognozowanie nadzwyczajnych zagrożeń, które mogą mieć istotne znaczenie dla ludności, infrastruktury i gospodarstw rolniczych.

⁴ Na podstawie: *Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030*.

10. Zapobieganie i ograniczanie ujemnych oddziaływań na środowisko

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023*, które mogą negatywnie wpłynąć na środowisko należą głównie inwestycje z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, modernizacji infrastruktury drogowej oraz rekultywacji.

Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych z rozbudową sieci wodno-kanalizacyjnej, infrastruktury drogowej oraz gospodarki odpadami można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań.

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- W czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych;
- Stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych;
- Maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu;
- Trafny wybór lokalizacji inwestycji, uwzględniając zapisy dokumentów lokalnych oraz dokumentów wyższego szczebla.

W przypadku gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji; tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt.

W wyniku realizacji *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023* może potencjalnie dojść do oddziaływania na obszary chronione, dlatego ważne jest aby wszelkie przedsięwzięcia wynikające z *Programu* były przeprowadzone zgodnie z przepisami dotyczącymi gospodarowania na obszarach objętych prawną formą ochrony przyrody. Zakazy i ograniczenia dotyczące form ochrony przyrody znajdujących się na terenie Gminy Horyniec-Zdrój przedstawiono w rozdziale numer 9.

Obszary konfliktowe z punktu widzenia ochrony środowiska mogą występować w przypadku nadmiernego inwestowania nowych terenów, realizacji inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, budowy i modernizacji dróg, rekultywacji terenów zdegradowanych, gospodarki odpadami.

Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko możliwa jest m.in. poprzez prowadzenie świadomej polityki przestrzennej popartej stosownymi zapisami w dokumentach prawa lokalnego oraz zachowanie walorów przyrodniczych gminy.

Zaleca się, aby wszystkie prowadzone inwestycje, a w szczególności te związane z wylewaniem asfaltu, były prowadzone tak, żeby nie doszło do zanieczyszczenia wód podziemnych. Wskazane jest również prowadzenie monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi podczas wszystkich prac inwestycyjnych, podczas realizacji których istnieje prawdopodobieństwo skażenia wód podziemnych.

W przypadku gospodarki odpadami prace demontażowe wyrobów azbestowych mogą stanowić zagrożenie dla występujących w okolicy organizmów żywych, w tym zwierząt.

Należy pamiętać, iż w wyniku prowadzenia ww. prac dochodzić może do powstania kolizji na drodze „siedliska gatunków chronionych” a „remonty budynków”. Konsekwencją tego konfliktu może być utrata schronienia lub miejsca gniazdowania gatunków chronionych.

Ważną sprawą jest przygotowanie miejsca tymczasowego magazynowania odpadów niebezpiecznych na placu budowy, jeszcze przed transportem na składowisko. Teren prac powinien być wydzielony i zabezpieczony przed dostępem osób niepowołanych. Przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, do podłoża, a teren wokół, objęty kurtyną, powinien być wyłożony folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej. Ponadto aby chronić organizmy żywe, w tym zwierzęta i ludzi, należy zastosować kilka ogólnych zasad:

- Nawilżania wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy;
- Demontażu całych wyrobów (płyt, rur, kształtek itp.) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe;
- Odspajania wyrobów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze;
- Prowadzenia kontrolnego monitoringu powietrza, w przypadku występowania przekroczeń dopuszczalnych stężeń pyłu azbestu w miejscu pracy, w tym również z wyrobami zawierającymi krokydolit;
- Składowania na tej samej zmianie roboczej, usuniętych odpadów zawierających azbest, po ich szczelnym opakowaniu – na miejscu tymczasowego magazynowania odpadów;
- Codziennego starannego oczyszczanie strefy prac i terenu wokół, dróg wewnętrznych oraz maszyn i urządzeń – z wykorzystaniem podciśnieniowego sprzętu odkurzającego, zaopatrzonego w filtry HEPA lub na mokro. Niedopuszczalne jest ręczne zamiatanie na sucho, jak również czyszczenie pomieszczeń i narzędzi pracy przy użyciu sprężonego powietrza;
- Przed przystąpieniem do prac właściciel bądź zarządca obiektu zobowiązany jest sprawdzić czy w miejscu planowanych prac nie gniazdują ptaki (np. jaskółki czy jerzyki), bądź nietoperze. W przypadku stwierdzenia obecności w obiekcie gatunków chronionych ptaków prace należy prowadzić poza okresem lęgowym, a w przypadku nietoperzy poza okresem lęgu i odchowania. Po przeprowadzeniu prac należy w miarę możliwości zachować możliwość gniazdowania i schronienia obecnych w obiekcie gatunków zwierząt. W przypadku braku możliwości zapewnienia

schronienia zwierzętom w ich pierwotnym miejscu bytowania, należy zapewnić schronienie zastępcze (budki, boksy itp.);

- W stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową, konieczne może być uzyskanie zezwolenia na odstępstwa od zakazów określonych Art. 52 Ustawy o Ochronie Przyrody z dnia 16 kwietnia 2004r. w trybie art. ww. Ustawy tj. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska bądź Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska mogą zezwolić na odstępstwa od zakazów w stosunku do gatunków objętych ochroną ścisłą bądź objętych ochroną częściową w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów.

11. Oddziaływania transgraniczne

Realizacja *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023*, nie tworzy żadnych konsekwencji dla ewentualnych skutków środowiskowych, których charakter mógłby posiadać znaczenie transgraniczne.

12. Monitoring

Monitoring realizacji *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023* pozwoli na bieżącą analizę wpływu na środowisko postanowień *Programu*, a także kontrolę zgodności założeń *Programu* z rzeczywistymi działaniami, które podejmowane będą przez właścicieli obiektów. W celu umożliwienia prowadzenia monitoringu realizacji *Programu*, wyznaczono wskaźniki, służące do oceny wdrażania *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023*. Wskaźniki te zestawione zostały poniżej.

Tabela 8. Wyznaczone wskaźniki służące do oceny wdrażania Program Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023

Kierunek interwencji	Nazwa wskaźnika monitoringu	Jednostka /wartość
Ochrona i utrzymanie obowiązujących standardów powietrza na terenie Gminy Horyniec-Zdrój	Klasa jakości powietrza	C
	Długość wybudowanych dróg	km
	Długość zmodernizowanych dróg	km
	Długość utworzonych ścieżek rowerowych	km
	Moc zainstalowanych instalacji OZE	V
	Ilość zainstalowanych lamp	szt.
	Ilość przeprowadzonych kontroli zakazów spalania odpadów komunalnych	szt.
	Ilość przeprowadzonych termomodernizacji	szt.
	Ilość zmodernizowanych przydomowych kotłowni	szt.
Zagrożenie hałasem	Poziom hałas (wg. PMŚ).	dB
	Poziom hałas (wg. GDDKiA).	dB

Kierunek interwencji	Nazwa wskaźnika monitoringu	Jednostka /wartość
Promieniowanie elektromagnetyczne	Poziom PEM	V
Gospodarowanie wodami	Klasa jakości wód podziemnych	I-V
	Klasa jakości wód podziemnych	I-V
	Woda zdatna do picia	TAK/NIE
	Ilość inwestycji z zakresu konserwacji cieków wodnych	szt.
	Ilość inwestycji z zakresu konserwacji rowów melioracyjnych	szt.
Gospodarka wodno-ściekowa	% skanalizowania obszaru gminy	%
	% zwodociągowania obszaru gminy	%
Zasoby geologiczne	Powierzchnia surowców naturalnych	Ha
Gleby	Powierzchnia terenów zdegradowanych	Ha
	Klasa bonitacyjna gleb	I-VI
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Masa odebranych odpadów komunalnych	Mg
	Ilość usuniętych dzikich składowisk odpadów	szt.
	Masa wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Horyniec-Zdrój	Mg
Zasoby przyrodnicze	Powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych	Ha
	Powierzchnia zieleni urządzonej	Ha
	Powierzchnia form ochrony przyrody	Ha

Kierunek interwencji	Nazwa wskaźnika monitoringu	Jednostka /wartość
Zagrożenia poważnymi awariami	Liczba odnotowanych poważnych awarii	szt.
	Liczba zakupionego sprzętu specjalistycznego	szt.
Edukacja ekologiczna	Ilość przeprowadzonych akcji edukacyjnych	szt.

Analiza wskaźników powinna być przeprowadzana raz do roku. Na jej podstawie powinna być weryfikowana intensywność działań gminy w obszarach ochrony środowiska, których wartość wskaźników nie znajduje się na dostatecznym poziomie.

13. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Zgodnie z art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013r. poz. 1235 z późn. zm.) *przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty (...) polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, ustalające ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (...), a także w przypadku wprowadzania zmian do przyjętych dokumentów (art. 50).*

Głównym celem prognozy jest ustalenie, czy zapisy aktualizacji *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023* nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego, a względy ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju są rozważane na równi z innymi celami i priorytetami. Prognoza ma za zadanie także ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

Zakres opracowania prognozy został zaopiniowany zgodnie z art. 57 i 58 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013r. poz. 1235 z późn. zm.) przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz Podkarpackiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie.

W załączniku nr 1 przeprowadzono analizę i ocenę oddziaływania aktualizacji *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023* na środowisko. Posługując się tabelą przedstawiono następujące typy oddziaływania na środowisko:

- bezpośrednie,
- pośrednie,
- wtórne,
- pozytywne,
- negatywne,
- skumulowane,
- krótkoterminowe,
- długoterminowe,
- stałe,
- chwilowe.

na następujące elementy środowiska:

- różnorodność biologiczna,
- formy ochrony przyrody,
- ludzie,
- rośliny,
- zwierzęta,
- powietrze woda,
- powierzchnia ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne.

Do przedsięwzięć, realizowanych na terenie Gminy Horyniec-Zdrój w ramach aktualizacji *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023*, które potencjalnie mogą znacząco oddziaływać na środowisko należą:

1. Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej:
 - Budowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej na terenie całej gminy,
 - Budowa i modernizacja sieci deszczowej na terenie całej gminy,
 - Budowa i modernizacja sieci wodociągowej na terenie całej gminy,
2. Prace budowlane, modernizacyjne i konserwacyjne na ciekach, rowach oraz kanałach tworzących sieć hydrograficzną Gminy Horyniec-Zdrój:
 - Bieżące utrzymanie cieków wodnych;
 - Konserwacja rowów melioracyjnych.
3. Modernizacja i budowa nowych dróg:
 - Budowa oraz modernizacja dróg gminnych;
 - Budowa i wyznaczenie tras pieszo-rowerowych na terenie Gminy Horyniec-Zdrój;

4. Gospodarowanie odpadami w postaci wyrobów zawierających azbest.
5. Zrehabilitowanie gleb zdegradowanych w kierunku leśnym, rolnym lub rekreacyjno-wypoczynkowym.

Realizacja aktualizacji *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023* nie tworzy żadnych konsekwencji dla ewentualnych skutków środowiskowych, których charakter mógłby posiadać znaczenie transgraniczne.

W Prognozie przedstawiono zalecenia mające na celu minimalizację negatywnego wpływu na środowisko realizacji aktualizacji *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022*.

Alternatywą do wdrożenia aktualizacji *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022* jest brak realizacji Programu. Przy czym zaniechanie realizacji aktualizacji *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022* przyczyni się do pogorszenia stanu środowiska na terenie gminy.

14. Podsumowanie

Analizując negatywne i pozytywne skutki realizacji *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023* (szczegółowo przedstawione w załączniku nr 1), można stwierdzić, iż pomimo chwilowych, negatywnych oddziaływań na środowisko, należy przystąpić do realizacji *Programu (...)*, gdyż planowane inwestycje przyczynią się w znacznym stopniu m.in. do:

- poprawy jakości środowiska,
- poprawy zdrowia i komfortu życia ludzi,
- poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- poprawy jakości gleb,
- poprawy jakości powietrza atmosferycznego,
- ochrony przed negatywnym oddziaływaniem promieniowania niejonizującego,
- spełnienia wymogów określonych w dokumentach wyższego rzędu, w tym *Polityki Ekologicznej Państwa*,
- poprawy komfortu życia mieszkańców Gminy Horyniec-Zdrój,
- ograniczenia niekontrolowanego przedostawania się odpadów (w tym odpadów niebezpiecznych) do środowiska,
- wzrostu i utrzymaniu na wysokim poziomie bioróżnorodności.

Ceną, którą będzie trzeba zapłacić za ww. korzyści są chwilowe negatywne oddziaływania związane m.in. z budową i modernizacją kanalizacji sanitarnej, modernizacją i budową dróg (szczegółowa analiza, załącznik nr 1). Należy jednak pamiętać, iż cenę tą można obniżyć poprzez działania zaproponowane w rozdziale nr 10 Zapobieganie i ograniczenie ujemnych oddziaływań na środowisko niniejszej Prognozy.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023, jest opracowaniem, które zawiera wskazówki umożliwiające podjęcie stosownych działań, mających na celu rozwój Gminy Horyniec-Zdrój z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Bazuje on na zaspokajaniu potrzeb bez naruszenia spójności otaczającego nas środowiska. Praktyczne wykorzystanie zawartych w Programie informacji przyczyni się do poprawy jakości środowiska naturalnego, systemu gospodarki odpadami i co za tym idzie, komfortu życia oraz zdrowia mieszkańców Gminy Horyniec-Zdrój.

Załącznik nr 1

Analiza i ocena oddziaływania inwestycji mogących znacząco wpłynąć na środowisko zawartych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Horyniec-Zdrój na lata 2016-2019 z perspektywą na lata 2020-2023 na poszczególne elementy środowiska

1. Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej:
 - Budowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej na terenie całej gminy,
 - Budowa i modernizacja sieci deszczowej na terenie całej gminy,
 - Budowa i modernizacja sieci wodociągowej na terenie całej gminy,
2. Prace budowlane, modernizacyjne i konserwacyjne na ciekach, rowach oraz kanałach tworzących sieć hydrograficzną Gminy Horyniec-Zdrój:
 - Bieżące utrzymanie cieków wodnych;
 - Konserwacja rowów melioracyjnych.
3. Modernizacja i budowa nowych dróg:
 - Budowa oraz modernizacja dróg gminnych;
 - Budowa i wyznaczenie tras pieszo-rowerowych na terenie Gminy Horyniec-Zdrój;
4. Gospodarowanie odpadami w postaci wyrobów zawierających azbest.
5. Zrehabilitowanie gleb zdegradowanych w kierunku leśnym, rolnym lub rekreacyjno-wypoczynkowym.

Nazwa zadania	różnorodność biologiczna	ludzie	zwierzęta	rośliny	woda	powietrze	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zabytki	dobro mineralne
1. Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej: - Budowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej na terenie całej gminy, - Budowa i modernizacja sieci deszczowej na terenie całej gminy, - Budowa i modernizacja sieci wodociągowej na terenie całej gminy.	-/+	-/+	-/+	-/+	+	0	-/+	-/+	0	-	+
Prace konserwacyjne na ciekach, rowach oraz kanałach tworzących sieć hydrograficzną Gminy Horyniec-Zdrój - Bieżące utrzymanie cieków wodnych; - Konserwacja rowów melioracyjnych.	0/+	-/+	-/+	-/+	0/+	0	+	-/+	0	0	0
Modernizacja i budowa nowych dróg, - Budowa i modernizacja dróg gminnych; - Budowa i wyznaczenie tras pieszo-rowerowych na terenie Gminy Horyniec-Zdrój.	-/+	-/+	-	-	-	-	-/+	-	0	0	0
Gospodarowanie odpadami w postaci wyrobów zawierających azbest;	0	-/+	+	+	0	+	0	+	+	0	0
Zrekultywowanie gleb zdegradowanych w kierunku leśnym, rolnym lub rekreacyjno- wypoczynkowym	+	-/+	+	+	+	0	+	-/+	0	0	0

+ : realizacja zadania wpłynie pozytywnie na dany komponent środowiska,

- : realizacja zadania wpłynie negatywnie na dany komponent środowiska,

0 : realizacja zadania nie wpływa na dany komponent środowiska,

0/+ : realizacja zadania wpłynie pozytywnie na dany komponent środowiska w przyszłości (perspektywa wieloletnia),

-/+ : realizacja zadania podczas wykonywania prac może negatywnie wpłynąć na komponent środowiska, jednak pozytywnie w perspektywie wieloletniej.

Elementy środowiska	Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko									
	Bezpośrednie	Pośrednie	Wtórne	Pozytywne	Negatywne	Skumulowane	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Stale	Chwilowe
Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody	Ochrona elementów cennych przyrodniczo	Utrzymanie elementów cennych przyrodniczo	Brak oddziaływań	Ochrona i utrzymanie elementów cennych przyrodniczo	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań
Różnorodność Biologiczna	Bezpośredni wpływ podczas budowy instalacji, prac modernizacyjnych, a także prac związanych z usuwaniem materiałów azbestowych, w wyniku czego może dojść do zmian liczebności oraz rodzajów populacji. Zanieczyszczenia i wydzielane podczas eksploatacji mogą znacząco wpłynąć na skład gatunkowy i ilościowy populacji.	Pośredni wpływ podczas budowy instalacji, prac modernizacyjnych, a także prac związanych z usuwaniem materiałów azbestowych, w wyniku czego może dojść do zmian liczebności oraz rodzajów populacji. Zanieczyszczenia wydzielane podczas eksploatacji mogą znacząco wpłynąć na skład gatunkowy i ilościowy populacji.	Ukształtowanie się nowych warunków siedliskowych.	Regulacja gospodarki wodno – ściekowej wyeliminuje niekontrolowane odprowadzanie ścieków do ziemi i wód.	Wpływ podczas budowy instalacji, prac modernizacyjnych, a także prac związanych z usuwaniem materiałów azbestowych, w wyniku czego może dojść do zmian liczebności oraz rodzajów populacji. Zanieczyszczenia wydzielane podczas eksploatacji mogą znacząco wpłynąć na skład gatunkowy i ilościowy populacji.	Brak oddziaływań	Krótkotrwały wpływ podczas budowy instalacji oraz prac modernizacyjnych, a także prac związanych z usuwaniem materiałów azbestowych w wyniku czego może dojść do zmian liczebności oraz rodzajów populacji.	Ukształtowanie się nowych warunków siedliskowych. Zanieczyszczenia wydostające się z instalacji mogą spowodować negatywny wpływ na organizmy żywe, przez oddziaływanie produktów reakcji w których biorą udział oraz kumulacji w organizmach. Regulacja gospodarki wodno – ściekowej wyeliminuje niekontrolowane	Ukształtowanie się nowych warunków siedliskowych. Regulacja gospodarki wodno – ściekowej wyeliminuje niekontrolowane odprowadzanie ścieków do ziemi i wód.	1-8 Wpływ spowodowany budową instalacji oraz pracami modernizacyjnymi, także może spowodować zmiany liczebności oraz rodzajów populacji.

Elementy środowiska	Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko									
	Bezpośrednie	Pośrednie	Wtórne	Pozytywne	Negatywne	Skumulowane	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Stałe	Chwilowe
								odprowadzanie ścieków do ziemi i wód. Poprawa jakości środowiska.		
Ludzie	Wpływ związany z budową instalacji, pracami modernizacyjnymi, pracami związanymi z usuwaniem materiałów zawierających azbest, chwilowe zwiększenie zanieczyszczenia i hałasu, lokalne utrudnienia w życiu codziennym	Poprawa jakości życia	Mniejsze nakłady finansowe związane z gospodarką wodno – ściekową Poprawa jakości środowiska, zwiększenie atrakcyjności terenów poddanych rekultywacji	Poprawa jakości życia Mniejsze nakłady finansowe związane z gospodarką wodno – ściekową Poprawa komunikacji drogowej na terenie gminy Poprawa jakości środowiska	Wpływ związany z budową instalacji, pracami modernizacyjnymi, pracami związanymi z usuwaniem materiałów zawierających azbest, chwilowe zwiększenie zanieczyszczenia i hałasu, lokalne utrudnienia w życiu codziennym	Brak oddziaływań	Wpływ związany z budową instalacji, chwilowe zwiększenie zanieczyszczenia i hałasu, lokalne utrudnienia w życiu codziennym	Poprawa jakości życia Mniejsze nakłady finansowe związane z gospodarką wodno – ściekową Poprawa komunikacji drogowej na terenie gminy Poprawa jakości środowiska	Brak oddziaływań	Wpływ związany z budową instalacji, pracami modernizacyjnymi, pracami związanymi z usuwaniem materiałów zawierających azbest, chwilowe zwiększenie zanieczyszczenia i hałasu, lokalne utrudnienia w życiu codziennym

Elementy środowiska	Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko									
	Bezpośrednie	Pośrednie	Wtórne	Pozytywne	Negatywne	Skumulowane	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Stałe	Chwilowe
Rośliny	W wyniku wpływu budowy i modernizacji instalacji, a także prac związanych z usuwaniem materiałów azbestowych możliwe są zmiany liczebności oraz występowania populacji roślin	Zmiany w środowisku spowodowane budową mogą wpłynąć na populację roślin Zmiany w stosunkach wodnych mogą doprowadzić do zmian w populacjach roślin Roślinność wokół dróg może zostać wystawiona na zanieczyszczenie a powstające przy spalaniu paliw, ścieraniu opon i klocków hamulcowych (metale ciężkie, WWA)	Ukształtowanie się nowych warunków siedliskowych dla niektórych gatunków roślin	Organizacja gospodarki ściekowej wyeliminuje niekontrolowane odprowadzanie ścieków do ziemi i wód i zredukuje zanieczyszczenie środowiska z którego substancje odżywcze czerpią rośliny Organizacja gospodarki odpadami komunalnymi wyeliminuje powstawanie dzikich składowisk co doprowadzi	Możliwe są zmiany liczebności oraz występowania populacji roślin Roślinność wokół dróg może zostać wystawiona na zanieczyszczenie a powstające przy spalaniu paliw, ścieraniu opon i klocków hamulcowych (metale ciężkie, WWA)	Brak oddziaływań	W wyniku wpływu budowy i modernizacji instalacji możliwe są zmiany liczebności oraz występowania populacji roślin	Organizacja gospodarki ściekowej wyeliminuje niekontrolowane odprowadzanie ścieków do ziemi i wód i zredukuje zanieczyszczenie środowiska z którego substancje odżywcze czerpią rośliny Roślinność wokół dróg może zostać wystawiona na zanieczyszczenie powstające przy spalaniu paliw,	Poprawa jakości elementów środowiska, jaką mają na celu przedstawić inwestycje, pozwoli na zwiększenie się liczby i rodzajów populacji	W wyniku wpływu budowy i modernizacji instalacji, a także prac związanych z usuwaniem materiałów azbestowych możliwe są zmiany liczebności oraz występowania populacji roślin

Elementy środowiska	Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko									
	Bezpośrednie	Pośrednie	Wtórne	Pozytywne	Negatywne	Skumulowane	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Stale	Chwilowe
				do redukcji zanieczyszczenie środowiska z którego substancje odżywcze czerpią rośliny 10 Powstanie nowych siedlisk.				ścieraniu opon i klocków hamulcowych (metale ciężkie, WWA) Organizacja gospodarki odpadami komunalnym i wyeliminuje powstawanie dzikich składowisk co doprowadzi do redukcji zanieczyszczenie środowiska z którego substancje odżywcze czerpią rośliny		
Zwierzęta	W wyniku wpływu budowy	Zmiany w środowisku spowodowane	Ukształtowanie się nowych warunków	Organizacja gospodarki ściekowej	Możliwe są zmiany liczebności oraz	Brak oddziaływań	W wyniku wpływu budowy i modernizacji	Organizacja gospodarki ściekowej	Poprawa jakości elementów	W wyniku wpływu budowy

Elementy środowiska	Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko									
	Bezpośrednie	Pośrednie	Wtórne	Pozytywne	Negatywne	Skumulowane	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Stałe	Chwilowe
	i modernizacji instalacji, a także prac związanych z usuwaniem materiałów azbestowych możliwe są zmiany liczebności oraz występowania populacji zwierząt Ruch samochodów bezpośrednim zagrożeniem dla zwierząt.	planowanymi inwestycjami mogą wpłynąć na populację zwierząt Zmiany w stosunkach wodnych mogą doprowadzić do zmian w populacjach zwierząt Zwierzyna bytująca w pobliżu dróg może zostać wystawiona na oddziaływanie zanieczyszczeń powstających przy spalaniu paliw, ścieraniu opon i klocków hamulcowych (metale ciężkie, WWA)	siedlisko -wych dla niektórych gatunków zwierząt	wyeliminuje niekontrolowane odprowadzanie ścieków do ziemi i wód i zredukuje zanieczyszczenie środowiska z którego substancje odżywcze czerpią zwierzęta Organizacja gospodarki odpadami komunalnymi wyeliminuje powstawanie dzikich składowisk co doprowadzi do redukcji zanieczyszczenia	występowania populacji zwierząt Zwierzyna bytująca w pobliżu dróg może zostać wystawiona na oddziaływanie zanieczyszczeń powstających przy spalaniu paliw, ścieraniu opon i klocków hamulcowych (metale ciężkie, WWA)		instalacji, a także prac związanych z usuwaniem materiałów azbestowych możliwe są zmiany liczebności oraz występowania populacji zwierząt	wyeliminuje niekontrolowane odprowadzanie ścieków do ziemi i wód i zredukuje zanieczyszczenie środowiska z którego substancje odżywcze czerpią zwierzęta Zwierzyna bytująca w pobliżu dróg może zostać wystawiona na oddziaływanie zanieczyszczeń powstających przy spalaniu paliw,	środowiska, jaką mają na celu przedstawić inwestycje, pozwoli na zwiększenie się liczby i rodzajów populacji	i modernizacji instalacji, a także prac związanych z usuwaniem materiałów azbestowych możliwe są zmiany liczebności oraz występowania populacji zwierząt

Elementy środowiska	Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko									
	Bezpośrednie	Pośrednie	Wtórne	Pozytywne	Negatywne	Skumulowane	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Stale	Chwilowe
				środowiska z którego substancje odżywcze czerpią zwierzęta Powstanie nowych siedlisk.				ścieraniu opon i klocków hamulcowych (metale ciężkie, WWA) Organizacja gospodarki odpadami komunalnym i wyeliminuje powstawanie dzikich składowisk, co doprowadzi do redukcji zanieczyszczenia środowiska z którego substancje odżywcze czerpią zwierzęta		

Elementy środowiska	Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko									
	Bezpośrednie	Pośrednie	Wtórne	Pozytywne	Negatywne	Skumulowane	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Stałe	Chwilowe
Powietrze	Wydzielanie pyłów do powietrza podczas realizacji planowanych inwestycji, pylenie podczas demontażu materiałów zawierających azbest	Zanieczyszczenie powietrza spowodowane pochodnymi związków chemicznych wydzielanych podczas ruchu komunikacyjnego	Pogorszenie się jakości powietrza wokół terenu inwestycji	Poprawa jakości powietrza w związku z ograniczeniem ruchu samochodowego	Wydzielanie pyłów do powietrza podczas realizacji planowanych inwestycji, pylenie podczas demontażu materiałów zawierających azbest	Brak oddziaływań	Wydzielanie pyłów do powietrza podczas realizacji planowanych inwestycji, pylenie podczas demontażu materiałów zawierających azbest	Zanieczyszczenie powietrza spowodowane ruchem samochodowym	Brak oddziaływań	Wydzielanie pyłów do powietrza podczas realizacji planowanych inwestycji, pylenie podczas demontażu materiałów zawierających azbest
	Wydzielanie WWA i innych toksycznych związków organicznych podczas wylewania asfaltu oraz zanieczyszczanie powietrza spalinami oraz produktami ścierania się opon i klocków hamulcowych			Poprawa jakości powietrza w związku z ograniczeniem ulatniania się substancji niebezpiecznych z dzikich składowisk	Wydzielanie WWA i innych toksycznych związków organicznych podczas wylewania asfaltu oraz zanieczyszczanie powietrza spalinami oraz produktami ścierania się opon i klocków hamulcowych		Wydzielanie WWA i innych toksycznych związków organicznych podczas wylewania asfaltu oraz zanieczyszczanie powietrza spalinami oraz produktami ścierania się opon i klocków hamulcowych			Wydzielanie WWA i innych toksycznych związków organicznych podczas wylewania asfaltu oraz zanieczyszczanie powietrza spalinami oraz produktami ścierania się opon i klocków hamulcowych

Elementy środowiska	Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko									
	Bezpośrednie	Pośrednie	Wtórne	Pozytywne	Negatywne	Skumulowane	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Stałe	Chwilowe
Woda	Bezpośredni negatywny wpływ podczas prac budowlanych, modernizacyjnych oraz prac mających na celu usunięcie materiałów zawierających azbest	Ograniczenie spływów powierzchniowych z punktowych źródeł zanieczyszczeń do wód	Ograniczenie spływów powierzchniowych z punktowych źródeł zanieczyszczeń do wód	Ograniczenie spływów powierzchniowych z punktowych źródeł zanieczyszczeń do wód Racjonalizacja gospodarki wodami	Negatywny wpływ podczas prac budowlanych WWA i inne toksyczne substancje powstające podczas wylewania asfaltu mogą wraz ze spływem powierzchniowym przedostać się do wód	Brak oddziaływań	Bezpośredni, krótkotrwały i negatywny wpływ podczas prac budowlanych WWA i inne toksyczne substancje powstające podczas wylewania asfaltu mogą wraz ze spływem powierzchniowym przedostać się do wód	Ograniczenie spływów powierzchniowych z punktowych źródeł zanieczyszczeń do wód Racjonalizacja gospodarki wodami Zmiana istniejących stosunków wodnych na terenach przeznaczonych pod inwestycje Zanieczyszczenie wód spowodowane spływem powierzchniowym z dróg	Ograniczenie spływów powierzchniowych z punktowych źródeł zanieczyszczeń do wód Zmiana istniejących stosunków wodnych na terenach przeznaczonych pod inwestycje	Chwilowy negatywny wpływ podczas prac budowlanych WWA i inne toksyczne substancje powstające podczas wylewania asfaltu mogą wraz ze spływem powierzchniowym przedostać się do wód
	WWA i inne toksyczne substancje powstające podczas wylewania asfaltu mogą wraz ze spływem powierzchniowym przedostać się do wód	Zmiana istniejących stosunków wodnych na terenach przeznaczonych pod inwestycje	Zmiana istniejących stosunków wodnych na terenach przeznaczonych pod inwestycje	Poprawa jakości wód w związku z ograniczeniem przedostawiania się substancji niebezpiecznych z dzikich składowisk						
	Racjonalizacja gospodarki wodami									

Elementy środowiska	Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko									
	Bezpośrednie	Pośrednie	Wtórne	Pozytywne	Negatywne	Skumulowane	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Stałe	Chwilowe
Powierzchnia ziemi	Przekształcenia powierzchni ziemi wynikające z działań budowlanych, modernizacyjnych i rekultywacyjnych Przekształcenia powierzchni ziemi związane z powstaniem dróg	Zmienione spływy powierzchniowe mogą zmienić warunki na powierzchni ziemi	Zmienione spływy powierzchniowe mogą zmienić warunki na powierzchni ziemi	Ograniczenia spływów powierzchniowych z niezorganizowanych punktowych źródeł	Przekształcenia powierzchni ziemi wynikające z działań budowlanych i modernizacyjnych Przekształcenia powierzchni ziemi związane z powstaniem dróg	Brak oddziaływań	Przekształcenia powierzchni ziemi wynikające z działań budowlanych i modernizacyjnych	Ograniczenie spływów powierzchniowych z niezorganizowanych punktowych źródeł Przekształcenia powierzchni ziemi związane z powstaniem dróg	Przekształcenia powierzchni ziemi związane z powstaniem dróg	Przekształcenia powierzchni ziemi wynikające z działań budowlanych
Krajobraz	Przekształcenie krajobrazu wynikające z działań budowlanych i modernizacyjnych Przekształcenia krajobrazu związane z powstaniem dróg	Regulacja stosunków wodnych wpłynie na zmiany w krajobrazie spowodowane budową i zmianą spływu powierzchniowego	Regulacja stosunków wodnych wpłynie na zmiany w krajobrazie spowodowane budową i zmianą spływu powierzchniowego	Ograniczenia powstawania dzikich składowisk	Przekształcenie krajobrazu wynikające z działań budowlanych Regulacja stosunków wodnych wpłynie na zmiany w krajobrazie spowodowane budową i zmianą spływu	Brak oddziaływań	Przekształcenie krajobrazu wynikające z działań budowlanych	Regulacja stosunków wodnych wpłynie na zmiany w krajobrazie spowodowane budową i zmianą spływu powierzchniowego Przekształcenia	Brak oddziaływań	Przekształcenie krajobrazu wynikające z działań budowlanych

Elementy środowiska	Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko									
	Bezpośrednie	Pośrednie	Wtórne	Pozytywne	Negatywne	Skumulowane	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Stałe	Chwilowe
					powierzchniowego Przekształcenia krajobrazu związane z powstaniem dróg			nia krajobrazu związane z powstaniem dróg		
Klimat	Brak oddziaływania	Brak oddziaływania	Brak oddziaływania	ograniczenie przedostawania się freonu z nielegalnie składowanych odpadów, np. lodówek	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań
Zasoby mineralne	Racjonalizacja gospodarki wodami wpłynie na ochronę ich zasobów i poprawę ich jakości	Brak oddziaływania	Brak oddziaływania	Racjonalizacja gospodarki wodami wpłynie na ochronę ich zasobów i poprawę ich jakości	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Racjonalizacja gospodarki wodami wpłynie na ochronę ich zasobów i poprawę ich jakości	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań
Zabytki	Prace modernizacyjne, budowlane mogą	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Prace modernizacyjne, budowlane mogą uszkodzić	Brak oddziaływań	Prace modernizacyjne, budowlane mogą uszkodzić	Brak oddziaływań	Brak oddziaływań	Prace modernizacyjne, budowlane mogą

Elementy środowiska	Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko									
	Bezpośrednie	Pośrednie	Wtórne	Pozytywne	Negatywne	Skumulowane	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Stale	Chwilowe
	uszkodzić zabytki jeżeli będą prowadzone w ich pobliżu				zabytki jeżeli będą prowadzone w ich pobliżu		zabytki jeżeli będą prowadzone w ich pobliżu			uszkodzić zabytki jeżeli będą prowadzone w ich pobliżu